

МЭЭРИМ ПАЙГАМБАРЫ –

Азирети Мухаммед

(саллаллааху алейхи ва саллам)

ТУБӨЛҮКТҮҮ МУЖИЗА КИТЕП –

Журани Жарим

Осман Нури ТОПБАШ

Бишкек – 2022

УДК
ББК

**

Автор: Осман Нури Топбаш
Түрк тилинен которгон: ***

Бул китеп Кыргызстан мусулмандарынын дин
башкармасы тарабынан тастыкталат. №

МЭЭРИМ ПАЙГАМБАРЫ –
Азирети Мухаммед
(саллаллааху алейхи ва саллам)

ТУБӨЛҮКТҮҮ МУЖИЗА КИТЕП –
Курани Карим

Осман Нури ТОПБАШ

БАШ СӨЗ

Өзүнүн ырайымы менен бизди жоктон бар кылган, сансыз макулуктардын эң кадырлуусу **“инсан”** кылып жараткан, **ыймандуулукту** ыроологон, 124 миңдей пайгамбардын ичинен **Алланын эң сүйүктүү элчисине** үммөт болуу бактысын тартуулаган, сөздөрдүн эң сулуусу, мужизалардын эң улуусу болгон **Куранды** берген **Алла Таалага** чексиз мактоолор болсун.

Жахилия доорунда намысты, кадыр-баркты жана адамгерчиликти жоготкон адам баласын **Исламдын** нурдуу жолуна багыттаган, жарым жапайы коомдон **изгиликтин маданиятын** түптөгөн **Азирети Мухаммед Мустафага** (саллаллааху алейхи ва саллам), Ахли Байтына жана сахабаларына чексиз салам жана салаваттар болсун!

Адам атабыздын мекени болгон бейишке кайтуунун бир гана жолу – Алла Таала талап кылган кулчулук милдетти аткаруу. Алла Таала буларды иш жүзүнө ашыруу үчүн бизге эки нерсени жибер-

ген, биринчиси ыйык китебибиз **Куран**, экинчиси сүйүктүү пайгамбарыбыз **Азирети Мухаммед** (саллаллаху алейхи ва саллам).

Курани Карим – Алладан келген вахий (аян) менен аң-сезим жана жүрөктөрдү, адам баласын ар кандай азгырыктар, кыйынчылыктардан куткаруунун жападан жалгыз жолу Акыр заман пайгамбары аркылуу адамзатка ыроолонгон теңирдик белек болуп саналат.

Азирети Пайгамбарбыз Куран өкүмдөрүн жана ахлагын кантип, кандай жол менен жашаш керек экенин адам баласына жүрүм-туруму жана Исламдын жалгыз гана тынчтыктын жана бактылуулуктун дини экенин жөнөкөй жашоосу менен көрсөтүп кеткен.

Ушул себептен, жаратылыш максатын жана бар болуу хикматын ишке ашырууга, б.а. Алланы туура таанууга жана Ага эң мыкты кулчулук кылууга милдеттүү болгон адам баласы үчүн эң керектүү нерсе – бул бүт жашоосун **Куран** жана **Сүннөттүн** көрсөтмөлөрүнө ылайык иретке келтирүү. Башкача айтканда, Куран жана анын жандуу чечмелениши болгон Пайгамбарыбыздын сонун адеп-ахлагы менен тарбияланып, жер үстүндө Алла Тааланын динин жайылтуу.

Куранда буйрук кылынгандай, адам баласы кыямат күнү ага берилген бардык жакшылыктар-

дын ар биринен суралат.¹ Демек, **Куран** жана **Сүннөт** сыяктуу эки улуу нээмат менен сыйланып турганда, алар көрсөткөн жакшы багытта жүрүүнүн ордуна, Аллах сактасын, алардан жүз буруу – адамдын түбөлүк жашоосун оор азапка салган шүгүрсүздүк жана наадандык болуп саналат.

Муну эч качан унутпайлы, Куран жана сүннөт менен алек болушубуз да Алла Таалага жана Анын Элчисине болгон сүйүүбүздүн жана берилгендигибиздин эң ачык көрсөткүчү.

Биз дагы, Аллага жана Анын элчисине болгон сүйүүбүздү ойлоп, Куранга жана Алла Элчисине болгон жакындыгыбызды дагы да арттыруу максатында мурдатан жазылган түрдүү макалаларыбызды кыскартып, кыскача колунуздардагы бул жупуну китепчени жаздык. Алла Таала ар дайым жүрөгүбүздө **Куран** жана **Сүннөттүн** берекесин арттырсын. Алла бизге ушул эки хидаят нурунан пайдаланууну насип кылсын.

Биз ошол мээрим Пайгамбарынан 14 кылым кийин келсек да, биздин эң негизги кыялыбыз, белгилеп кеткендей “*бир туугандарым*” деп айтканына ылайык болуу.

1. Такаасур сүрөсү, 8.

Аны менен жер жүзүнө бирге келген ырайым, береке жана хидаят жамгырларында кичинекей бир тамчы болуу. Чындыгында, ал хадистеринин биринде мындай дейт:

“Менин үммөтүм жамгыр сымал. Башыбы жакшы, аягыбы жакшы белгисиз!” (Тирмизи. Адаб. 81/2869; Ахмед. III, 130)

Алла Таала кереметтүү Курандын сөзүн жана анын жандуу түшүндүрмөсү болгон Азирети Пайгамбарыбыздын кадыр-баркын түшүнгөндөрдүн жана Куран жана Сүннөттүн берекелүү көлөкөсүндө жашап, түбөлүктүү бактылуулукка ээ болгон пенделердин катарына кошсун.

Омийин!²

Осман Нури Топбаш
Март 2014
Үскүдар

ААЛАМДАРГА ЖӨНӨТҮЛГӨН
МЭЭРИМ ПАЙГАМБАРЫ

Азирети Мухаммед

(саллаллааху алейхи ва саллам)

“Биз сени бүткүл ааламдарга мээрим катары жөнөттүк”. (Анбия сүрөсү, 107)

“Биз аны (Куранды) чындык менен түшүрдүк. Ал чындык боюнча түштү. Сени Биз жакшы кабар угузуучу жана эскертүүчү кылып гана жөнөттүк”. (Исра сүрөсү, 105)

Ааламдарга жөнөтүлгөн мээрим пайгамбары Азирети Мухаммед *(саллаллааху алейхи ва саллам)*

Алланын Элчиси адамзаттын алдында **“сираж-и мунир”** болуп саналат. Башкача айтканда адамзаттын алдында караңгылыкты жарык кылган түбөлүк чырагы.

Азирети Пайгамбар адамзатта көрүнгөн кудайлык кудуреттин көркөм керемети. Ал адамзатка берилген эң кемчиликсиз уникалдуу үлгүлүү инсан.

Куранда Алла Таала аткандай **“бүткүл ааламдарга мээрим катары жөнөтүлгөн”** бир пайгамбар. (Анбия сүрөсү, 107)

Демек, Алла Таала аны бүтүндөй жандуу-жансызга, таш-топуракка, дарыя-сууга, океан-деңизге, асман-жерге, убакыт-мейкиндикке, айрыкча адам баласына ырайымдуулуктун пайгамбары катары тартуулады.

Ал болбогондо, биз болбойт элек

Адам баласы Алла Тааланын чексиз мээримине жана ырайымына ээ. Чындыгында, хадисте мындайча айтылат:

“Бейиштен чыгарылууга себеп болгон залланы байкоостон жасап алган Адам (а.с.) өз жаңылыштыгын байкай коюп:

“Оо, Раббим! Мухаммеддин урматы үчүн мага кечирим беришиңди суранам” – деди. Алла Таала:

“Эй Адам! Мен али жарата элек Мухаммедди кайдан билесиң?” – деди.

Адам (а.с.):

“Оо, Раббим! Сен мени жаратып, Өз рухуңдан үйлөгөндөн кийин башымды көтөрдүм. Ошондо ариштын устундарында «Лаа илааха иллаллах» деген жазуунун жазылып турганын көрдүм. Мына ошондо билгем; Сен, жаратылгандардын арасынан эң сүйүктүүсүн Өзүңдүн Затыңа кошуп жазасың!” – деди.

Адамдын бул сөздөрүнөн кийин Алла Таала:

“Туура айттың эй, Адам! Чындыгында Ал макулуктун арасынан Менин даргөйүмдө эң сүйүктүү. Анын урматына Менден кечирим сура! (Мейли эми сурап калдың) Сени кечирдим. Эгер

Мухаммед болбогондо сени жаратпас элем!” деп айтты. (Хаким, Мустадрак, II/672)

Чыныгы майрам...

Азирети Мавляна кандай сонун айткан:

“Эй, көңүл! Бери кел! Чыныгы майрам Азирети Мухаммедге жолугуу. Аалам жарыктыкты анын жамалынын нурунан алган”.

Ага моюн сунуу – Жаратканга моюн сунуу

Ким Алланы сүйсө жана Алланын да аны сүйүүсүн кааласа, Азирети Пайгамбарды чын дилден сүйүп, Ага баш ийиши керек. Анткени ага моюн сунуу, Аллага моюн сунуу. Чындыгында аятта мындайча айтылат:

“Кимде ким Пайгамбарга моюн сунса, Аллага моюн сунган болот...” (Ниса сүрөсү, 80)

Дагы, аятта билдирилгендей, Алла Тааланын сүйүүсүнө ээ болуу, Алланын Элчисин сүйүү менен гана мүмкүн.

“Айткын (Эй, Мухаммед!): Эгер Аны сүйсөнөр мени ээрчигиле. Ошондо Алла силерди сүйөт жана күнөөңөрдү кечирет...” (Аалу Имран сүрөсү, 31)

Жашоо Курандын чечмелениши

Алла Таала Куранда мындай деп айткан:

“Аны ишенимдүү Рух (Жабраил жерге) алып түштү. (Ал) Эскертүүчүлөрдөн болушун үчүн (Куранды) жүрөгүнө жайгаштырды, ачык-айкын араб тилинде.” (Шуара сүрөсү, 193-195)

Башкача айтканда, Куран Пайгамбардын жүрөгүнө түшүрүлүү менен анын бардык абалында чагылышып турду. Бул анын сөздөрүнө, кыймыл-аракеттерине, абийирине жана аң-сезимине, кыскасы анын бардык жагына сиңип кеткен. Ошентип, Пайгамбарыбыздын 23 жылдык пайгамбарлык жашоосу Курандын жандуу чечмелениши катары көрүндү. Алла Таала илахый чындыктарды жана пазилеттерди анын үлгүлүү инсандыгы менен көрсөттү.

Адамзат тарыхынын ардак тактасы

Тарыхта бүткүл өмүрүнүн ийне-жибине чейин толук жазылып белгиленген жалгыз Пайгамбар жана инсан – Азирети Мухаммед Мустафа (саллаллаху алейхи ва саллам). Пайгамбарлардын адам баласын адилеттүүлүккө жана жакшылыкка чакыруу туурасындагы жүрүм-турумдарынан белгилүү үлгүлөрү гана сакталып калган. Бирок, акыркы заман пайгамбарынын эң жөнөкөйүнөн баштап эң

татаалына чейинки бардык сөздөрү, жүрүм-турумдары, ал тургай сезимдери ошол замат тарыхка алтын ариптер менен жазылган. Болгондо да, Алланын ырайымы менен кылымдар бою кыяматка чейин жеткирүү мүмкүнчүлүгү берилген.

Пазилет дайрасы

Пайгамбарлардын имамы Азирети Мухаммеддин (саллаллаху алейхи ва саллам) руханий абалы кудум чалкыган кең дарыя; ал эми калган пайгамбарлардын абалы болсо ал дарыяга куйган кичинекей куймалар сыңары. Риваяттарда айтылган 124 миңдей пайгамбардын бардык артыкча жактарынын дагы да эң изгисин өзүнө камтып, мыкты ахлактуулукта, жакшы жактуулукта апогейдин накта өзүнө жете алган. Ал өз дооруна чейинки адамзаттын пикирий жана жашоо образындагы жетишкендиктерине дагы да опол тоодой салым кошуп, кыяматка чейинки бардык муктаждыктарга жооп бере турган үлгүлүү инсан. Ал мына ушул артыкчылыгы менен жамы пендезатка Акыр заман Пайгамбары катарында жөнөтүлгөн.

Алланын Элчиси:

“Мен сонун адеп-ахлакты толуктоо үчүн жиберилдим”. – деп айткан. (Муватта, Хуснул-Хулк. 8).

Сонун адеп-ахлактын туу чокусу

Сонун адеп-ахлактан максат Азирети Пайгамбардын ахлагы менен ахлактануу. Алла Элчисинин ахлагы Куранда Раббыбыз тарабынан мындайча билдирилген:

“Сен – улуу кулк-мүнөз ээсисин” (Калем сүрөсү, 4). Азирети Айшадан Расулулланын ахлагы боюнча суроо узатылганда: *“Анын ахлагы Куран”* – деп жооп берген. (Муслим, Мусафирин, 139)

Биз ага ыраазыбыз

Алланын Элчисине болгон сүйүүбүз, адеп-ахлагыбыз жана боорукердигибиз, анын сүннөтүн ээрчүүбүз, аны жакындан таанып билүүбүз ички дүйнөбүз үчүн такыбалыктын сыноосу. (Хужурат сүрөсү, 3-4)

Адамзатты куткаруу жана жетектөө үчүн, дүйнөнү урматтагандан өлгөнгө чейин күрөшкөндө, ыраазычылыкка толо турган жүрөк эмес.

Азрети Мавляна мындай деген:

“Эй, мусулмандыкты бүгүн кабылдаган пенде! Эгерде Азирети Ахмад (а.с.) тайманбас кайраты, майтарылбас мээнеткечтиги менен буттарды сындырбаганда, азыр сен дагы бабаларың сыяктуу буттарга табынаар элеч”.

Тобокел кылган жана моюн сунган

Алланын Элчиси өмүр бою сансыз кыйынчылыктарга чыдап, көптөгөн сыноолорду башынан өткөрдү. “... *Мен Алла жолунда эч ким көрбөгөн азаптарга дуушар болдум*” – деп айткан (Тирмизий, Кыямат, 34/2472). Чындыгында, жети баласынан алтоонун өлүмүнө күбө болуп, эң чоң азапты тарткан. Ал Таифте мазакталып, таш бараңга алынган. Алгачкы мусулмандар көргөн кыйынчылыкка жүрөгү сыздады. Ухудда көрүнүктүү сахабалар, өзгөчө анын атасынын иниси сүйүктүү Азирети Хамза жана Азирети Мусаб шейит болушту.

Бир-и Мауна жана Ражи окуяларында Куран жаттаган эң жакын шакирттери тузакка түшүп, шейит болушкан. Бирок, анын башынан өткөн бул сыноолордун эч бири Алла Элчисинин чыдамкайлыгынан жана кайраттуулугунан тайдыра алган жок. Ал булардын бардыгын ыраазычылык менен кабыл алды. Алланын ыраазычылыгы үчүн убактылуу кыйноолорго моюн сунган жок. Канчалаган кыйынчылыкка чалдыкканына карабай, жылмаю жүзүнөн кеткен жок. Эч ким аны кабагы түйүлгөн же ачууланган абалда көргөн эмес.

Ал Алла менен бирге болуу бактысын жашап, дайыма жүзүнөн жылмайуу кеткен жок. Кандай болгон күндө да Исламдын жылмайган жүзүн көрсөткөнгө аракет кылды. Кыскасы, жашоонун

ачуу-таттуу сыноолоруна, оор түйшүктөрүнө каршы Азирети Пайгамбар сыяктуу Жаратканга тобокел кылуу, моюн сунуу жана ыраазычылыгыбызды сактап калуу үчүн Алла Таала сүйүктүү Элчисине эң оор сыноолордон өткөрүп биз үммөтүнө эң сонун үлгү кылды.

Ар дайым ишенимдүү жана өтө мээримдүү

Пайгамбарыбызды четке каккандар да аны “аль-Амин” деп аташкан. Алар анын эч качан калп айтпаганын ырасташкан. Атүгүл ага каршы чыккандар да баалуу буюмдарын алып келип, ага аманат кылышкан.

Алар анын адилеттүүлүгүнөн, ишенимдүүлүгүнөн жана чынчыл касиетинен пайдаланышкан. Меккеде үч жыл бою мусулмандарга каршы ырайымсыз эмбарго зулумдугун көрсөткөн мушриктер, жылдар өткөндөн кийин өздөрү ачарчылыкка кабылганда, Мээрим Пайгамбарынын ырайымынан жана берешендигинен пайдаланышкан.

Эч качан сөзүнөн кайтпады

Алла Элчиси ушунчалык адилеттүү болгондуктан, ошол учурда ага ишенбей жүргөн Исламдын эң чоң душманы Абу Суфян да Византия императору Гераклийге мындай деген:

“Убадасында турбаган учур болдубу?” – деген суроого:

“Жок! Ал берген ар бир убадасын аткарат!” – дегенден башка эч нерсе айткан жок.

Каапырлар да ага ишенишкен

Пайгамбардын катаал душманы болгон Абу Жахил жана анын достору ага бир күнү:

“Эй, Мухаммед! Кудайга ант болсун, биз сени жалганга чыгарбайбыз. Сени чынчыл, туура жүргөн жана акыйкатты сүйлөгөн инсан катары тааныйбыз. Бирок, сен алып келген динди гана жалган деп билебиз”. – деди. Ошентип, алар абийирдүү түрдө кабыл алган бир чындыкты өздөрүнүн эгосуна баш ийип, четке кагышты.

Алла Таала алардын аянычтуу абалын төмөнкү аятты түшүрүү менен билдирген:

“Алар айтып жаткан кептер сени кайгыртып жатканын Биз билебиз. Чындыгында алар сени жалганчы деп билишпейт. Бирок заалымдар Алланын аяттарын жокко чыгарышат”. (Анаам сүрөсү, 33)

Аманатка бекем эле

Хайбар согушу башталган күндөрдө жөөттөрдүн катарынан Ясар аттуу койчу Пайгамбары-

бызга келди. Бир аз маектешкенден кийин Ислам динин кабыл алды да мусулмандардын катарын толуктагысы келди. Бирок, Алланын Элчиси ага алгач койлорун ээлерине кайтарып, анан аларга кошулууну буюрду. Болгондо да, согуш узакка созулуп, мусулмандар арасында азык-түлүк тартыштыгы өкүм сүргөн бир убакта. Мындай буйрук, албетте эң оор учурда да жоопкерчиликтин жана аманатка кыянаттык кылбоонун маанилүүлүгүн көрсөткөн абдан маанилүү бир мисал.

Кошунаңардын акысынан корккула!

Азирети Пайгамбар кошунанын укугуна кам көрүлүшүн каалаган. Өз сөзүндө мындай деп айткан:

“Жабраил ар дайым мага кошунанын акысы туурасында ушунчалык эскертчү эле, кошуналарды бири-бирине мурасчы кылат деп ойлогом!” (Бухарий, Адаб, 28; Муслим, Бирр, 140)

“Кошунасы ач туруп, курсагы ток жаткан адам момун-мусулман эмес”. (Хаким, II. 15; Хайсамий, VIII. 167)

“Каапыр коңшуңдун бир акысы, мусулман коңшуңдун эки акысы бар. Ал эми мусулман жана тууган болгон коңшуңдун үч акысы бар”. (Суйути, I,

Эстен чыгарбайлы, кошунанын терезесин карап, тамактын жыты менен ыңгайсыздык жаратып, ага жакпаган жүрүм-турумдарды жасоо, бул кошуналардын укуктарын бузуу болуп саналат.

Күчтүү баатыр

Алланын элчисинен да күчтүү баатырды элестетүү мүмкүн эмес. Анткени анын өмүрүндө бир да жолу коркуу же дүрбөлөңгө түшүү байкалган эмес. Өзгөчө кырдаалдарга сабыр жана чыдамкайлык көрсөтүп, коркуп жана дүрбөлөңгө түшүп, орунсуз иш кылган эмес.

Эрдиктин жана баатырдыктын символу болгон Азирети Али мындай деген:

“Биз эң оор жана коркунучтуу убактарда Ага баш калкалаар элек...” (Муслим, Жихад, 79)

Кечиримдүү жана ырайым Пайгамбары

Мээрим Пайгамбары абдан жакшы көргөн агасы Азирети Хамзаны шейит кылган Вахши менен ага зулумдук кылган Хиндини ыйман келтирүүсү үчүн кечирди. Атүгүл кызы Зайнап кош бойлуу кезинде төөсүнөн найза менен түртүп түшүргөн, анын жана ымыркайынын өлүмүнө себеп болгон Ислам душманы Хаббар б. Асвадды да ыйман келтирип алдына келгенде тавхид келмесинин урматына кечирген.

Көп жылдар бою мусулмандарга кан кустурган Меккелик мушриктерди, кысас катары кылыч менен өлтүрүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон Алланын Элчиси Каабага чогулган элден:

“Эй, Курайш коому! Эми мен, силерге эмне кылат деп ойлойсуңар?”

Курайш эли:

“Биз сизди жакшылык кылат деген үмүттө, жакшылык кыласыз” – деген ойдобуз. Сиз боорукер жана кайрымдуу бир туугансыз! Сиз берешен жана боорукер бир туугандын баласысыз!” – дешти.

Андан кийин Пайгамбар мындай деди:

*«Мен да Азирети Юсуф бир туугандарына айткандай “(Юсуф): **“Бүгүн силерге жемелөө жок. Алла силерди кечирээр. Ал – мээримдүүлөрдүн эң Мээримдүүсү!”** (Юсуф сүрөсү, 92) дейм. Эми бар бергиле, бошсуңар!”* деп айткан.

Бул изгиликтин алдында көптөгөн өлгөн жүрөктөр Ислам ахлагынын кечиримдүүлүгү жана ырайымы менен тирилип, ыйман бактылуулугуна жетишти.

Мээримдүүлүк менен соккон жүрөк

Аятта айтылгандай:

“Чындыгында, силерге өз араңардан (чыккан) ызаттуу элчи келди. Ага силердин түйшүгүнөр оор келсе да, ал силерге өтө камкор. Момундарга мээримдүү, боорукер”. (Тавба сүрөсү, 128)

Анын тилинен дуба түшпөйт эле

Ал Исламга чакыруу үчүн Таифке барганда, ал жердин сабатсыз, бутпарас жана өзүмчүл эли аны ташбараңга алышкан. Тоолор периштеси Азирети Жабраил келип, Алланын Элчисине:

“Бул эки тоону бири-бирине уруп, бул коомду жок кылайынбы? дегенде Пайгамбардын сезимтал, боорукер жана мээримдүү көңүлү буга ыраазы болгон жок:

“Жок, мен Алла Тааладан, алардын (бул шаардын элдеринин) урпактарынын, бир гана Аллага ибадат кылуучу жана ага эч нерсе менен шерик кошпогон муундун келүүсүн тилейм”, - деди. (Бухарий, Бадул-Халк, 7; Муслим, Жихад, 111)

Теңдешсиз жөнөкөйлүгү

Пайгамбарыбыз өмүр бою бир дагы жандын көңүлүн ооруткан эмес жана өзүнүн да көңүлү ооруган эмес. Ал ар дайыма кечиримдүүлүк сапатына ээ эле. Уялчаактыгынан жана бийик инсандык сапатынан улам эч бир адамдын катасын

бетине айткан жок. Өзүнө жакпаган ишти кылган адамдын атын атабастан *“Ушандай нерселерди кылган кишилерге эмне болду”*, – деп айтчу. Кээде күнөөнү өзүнө алып: *“Мага эмне болду силерди ушундай көрүп турам”*, - деп, жөнөкөй тил менен эскертип турган.

Чындыгында, Алланын Элчиси бир күнү сахабалары менен төө этинен жасалган тамакты жеген. Алар намазга турар маалда бирөөнүн жел чыгарганы угулду. Азирети Пайгамбар ал адамдын коомдо кор болуп калбашы үчүн *“Төөнүн этин жегендер даарат алсын”*, - деди. Бардык сахабалар кайра даарат алышты. Тактап айтканда, бир адам уялып калбашы үчүн, Пайгамбар бүт жамаатты кайра даарат алдырды.

Эң сулуу жүз

Алла Элчисинин айлана-чөйрөсүнө нур чачкан куттуу жүзү, жүздөрдүн эң сулуусу жана эң тазасы эле. Анткени анын жан дүйнөсүнүн теңдешсиз сулуулугу анын сырткы келбетине чагылдырылган.

Жөөт аалымдарынын бири Абдуллах бин Салам хижрат (ыйык көч) учурунда Алланын Элчиси туурасында кызыгып сурайт жана анын куттуу жүзүн көрөр замат:

“Бул жүз эч качан калп айтпайт!” – деп туруп, мусулман болгон.

Анткени андагы сулуулук, улуулук, нур жана ырайым ушунчалык даражада болгондуктан, Алланын пайгамбары экендигине эч кандай кереметтерге же далилдерге муктаж болгон эмес.

Нурдуу жүзүн көрүшкөндө

Азирети Айша Пайгамбарыбыздын нурдуу жүзүн мындайча сүрөттөйт:

“Египеттин эли Алла Элчисинин жүзүнүн сулуулугун укканында, Юсуфтун сулуулугу алар үчүн эч кандай баалуулукка ээ болмок эмес. Зулейханы жамандаган аялдар Пайгамбарыбыздын нурдай жаркыраган чекесин көргөндө, алар колдорунун ордуна жүрөктөрүн кесишимек”.

Мээрим пайгамбары

Азирети Айша Пайгамбарыбыздын мээрими жана мээримге толгон абалынан төмөнкүчө баяндайт:

“Ал эч кимди күнөөлөбөйт, жамандыкка жооп бербейт, кечиримдүүлүк жана сабырдуулук менен мамиле кылат жана жамандыктан алыс болот эле. Өзү үчүн эч кимден өч алган эмес. Ал эч бир кулга же кызматчыга, ал тургай жаныбарга

да адилетсиз мамиле кылган эмес...” (Муслим, Фадаил, 79)

Жакырчылыктан коркпогон жоомарт

Азирети Пайгамбардын жоомарттыгынын жана берешендигинин даражасын так баалоо мүмкүн эмес. Анын жоомарттыгы жакырчылыктан коркпогон адамдын жоомарттыгынан алда канча жогору болгон.

Азирети Жабирдин айтымында:

“Андан бир нерсе суралганда, “жок” деп айтканы болгон эмес”. (Муслим, Фазаил, 56)

Ухуд тоосундай алтыным болгондо...

Расулулла жалгыз өзүнө гана таандык дүнүйөлүк нерселерди сактап калган эмес. Ал колундагы нерселердин бардыгын Алла жолунда сарптаган.

Абу Зардан келген риваятта:

Биз Пайгамбарыбыз менен Мадинанын четиндеги таштуу жерде сейилдеп жүрдүк. Ухуд тоосу алдыбыза чыга келди. Азирети Пайгамбар мага:

“Абу Зар!” – деди. Мен да:

“Кулак сизде, Алланын элчиси!” – дедим.

Ал айтты:

“Жанымда ушул Ухуд тоосундай алтыным болсо, мени бактылуу кыла албайт. Карызды төлөө үчүн алганымдан сырткары, жанымда бир динар болсо да үч күндүн өтүшүн каалабайм.”

(Муслим, Зекет, 32; Бухарий, Истикраз, 3)

Эч нерсе бере албасаң...

Пайгамбарыбыздын (саллаллаху алейхи ва саллам) жанына жалгыз жашагандар, эч кими жоктор келип, жардам же садага күтүшкөн. Кээде Азирети Пайгамбардын колунда бере турган эч нерсеси жок болуп калчу. Негизи көбүнчө өзү да ачка жүрөт эле.

Бере турган эч нерсеси жок болгондон кийин кедей-кембагалдан уялып, эч нерсе бере албагандыктан, акырын жүзүн жашырып бурат эле. Ушундан улам Алла Таала эскертүү берди:

Алла Таала эскерткен:

“Эгер сен (колуң жукалыктан) алардан жүз үйрүп, Эгеңден мээримдүүлүк суранып үмүттөнсөң, анда аларга жылуу-жумшак сөз (قَوْلًا مَّيْسُورًا) сүйлө.” (Исра сүрөсү, 28)

Дүйнөнү эч качан мактаган эмес

Азирети Пайгамбарыбыз аз убакыттын ичинде дүйнөдө эч бир падыша жете албаган мүмкүнчүлүктөргө ээ болуп, идеалдуу жол көрсөтүүчү катары адамдардын жүрөгүн багындырганы менен дүйнө ырыскаларынын бирин да ээрчиген эмес. Ал ылайдан тургузулган бөлмөсүндө мурдагыдай эле жөнөкөй жупуну жашоосун улантты. Курманын жалбырактары толтурулган жумшак төшөктүн үстүндө да уктады. Жөнөкөй кийимдерди кийип жүрдү. Ал эң арык адамдын жашоо шартынан да төмөн жашады. Кээде жегенге эч нерсе таппаса да Эгесине шүгүр кылып, ачкалыгын басуу үчүн курсагына таш байлады.

Азирети Айша энебиз айтат:

“Пайгамбарыбыздын үй-бүлө мүчөлөрү ал Мадинага келген күндөн тартып дүйнөдөн кайтканга чейин үч күн катары менен курсагын буудайнанына тойгузушкан эмес”. (Муслим, Зухд, 20)

Чыныгы жашоо – бул акырет жашоосу

Бир күнү Азирети Умар Мухаммед пайгамбардын үйүнө келип, бөлмөсүн бир карап чыкты. Эч нерсе жок эле. Ичинде курма жалбырактарынан токулган килемче бар эле. Алланын Элчиси ага жастанып жаткан. Бул кургак килем пайгам-

бардын мубарак терисинде из калтырган. Бурчта бир ууч арпа ун бар эле. Анын жанында мыкка илинип турган эски бир суу куйган идиш турду. Болгону ушул! Арап жарым аралынын Азирети Пайгамбарга моюн сунган бир күнү, анын дүнүйө-мүлкү ушулардан турган. Азирети Умар буларды көргөндө эмоцияга алдырып, өзүн кармап албай, көздөрүнө жаш толуп кетти. Азирети Пайгамбар:

“Умар, эмнеге ыйлап жатасың? - деп сурады. Ал “Эмне үчүн ыйлабайм, оо, Алланын Элчиси! Кайсар менен Кисра дүйнө берекесинде сүзүп жүрөт! Алланын элчиси болсо кургак килемде жашап жатат!” – дейт.

Пайгамбарыбыз Азирети Умардын кайгылуу жүрөгүн сооротуп:

“Ыйлаба, Умар! Дүйнөнүн бардык жакшылыктары жана жыргалчылыгы менен, алардын, акыреттин да биздики болушун каалабайсыңбы?!” – деди. (Ахмад, II/298; Табарани, аль-Муъжаму-л-Кабир, X/162).

Убактысын үчкө бөлгөн

Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам) үйүнө келгенде отурчу убактысын үчкө бөлгөн. Биринчиси Аллага ибадат кылууга, экинчиси үй-бүлөсүнө, үчүнчүсү жеке өзүнө. Ал өзүнө арнаган убактысын бардык карапайым жана карапай-

ым эместерге арнап, эч кимдин көңүлүн ооруткан эмес. Бардыгынын жүрөгүн багындырган.

Бактылуу үйү

Анын үйү дүйнөдөгү эң бактылуу үй эле. Ошол үйдөн жагымдуу жыттар тарап турган. Эч бир аял күйөөсүн үмөттүн энелери Алланын Элчисин сүйгөндөй сүйө албайт. Алланын Элчиси куттуу аялдарын сүйгөндөй, эч бир күйөө аялын сүйө албайт. Эч бир бала атасын Фатима апабыздай сүйө албайт. Эч бир ата баласын Алланын Элчиси сүйгөндөй сүйө албайт. Анткени, Пайгамбарыбыз үй-бүлөлүк жашоосунда колдонгон тарбиясы менен аялдарынын жана балдарынын жүрөгүндө өзгөчө сүйүү байланышын орноткон.

Ал үйдө үмөттүн энелери баштарын эңкейтип гана бөлмөлөрүнө кире алышчу. Бөлмөлөрү жетиштүү гана өлчөмдө болгон. Ал үйдө бир нече күн меш күйбөй, жегенге эч нерсеси жок болчу. Бирок ошол бактылуу үйдө материалдык ырыскыдан көрө, ыраазычылыктын, сабырдын жана моюн сунуунун даамын татып жашады.

Эң жакшыңар...

Куттуу Пайгамбарыбыз үй-бүлө мүчөлөрүнүн бири-бирине болгон укуктарына жана милдеттерине өзгөчө маани берип, кандай болгон күндө да

үй-бүлөнүн тынчтыгынын сакталышын каалаган.
Бул тууралуу мындай деген:

“Силердин эң жакшыңар – үй-бүлө мүчөлөрүнө жакшылык кылганыңар. Үй-бүлөсүнө эң жакшы мамилени мен кылам”. (Тирмизий, Манакиб, 63/3895)

“Момун аялына кек сактабашы керек. Анын бир мүнөзүн жактырбаса, башка бир мүнөзүн жактырат”. (Муслим, Рада, 61)

Терезелер сынбасын!..

Алланын Элчиси аялдарга абдан боорукердик жана сылык мамиле жасаган. Бир жолу сапарда Анжаша аттуу кызматчы мукамдуу үнү менен үн салып, төөлөрдү ылдамдаткан. Алланын элчиси ылдамдаган төөлөрүн үстүндөгү айымдардын алсыз денелери ооруп калышы мүмкүн деген ой менен жарашыктуу окшоштуруп:

“Оо, Анжаша! Сак бол, Терезелер сынбасын!” – деген. (Бухарий, Адаб, 95; Ахмад, III/117)

Теңдешсиз ырайымдуулуктун булагы

Анын куттуу сөзүн муюп уккан айланасындагылар, адамзаттын бардык катмарынын ар бир тайпасын өз кучагында багындырган кадимки комплекс абалындай эле. Анын ичинде акы-укук

жана адилеттүүлүк өңүтүнөн караганда алсыз менен күчтүүнүн, бай менен кедейдин бири-биринен айырмасы жок эле...

Азирети Пайгамбарыбызды ээрчигендерди карап көрсөңүз; алардын арасында Эфиопиялык өкүмдар **Нажаший**, Маан уруусунан **Фарва**, Химьяр падышалыгынын башчысы **Зулькила**, **Фирузий Дайлабий**, Йемендин атактууларынан **Маракабуд**, Оман аймагынын башчыларынан **Убайд** жана **Жафар** сыяктуу ардактуу жана даражалуу инсандарды көрөсүңөр.

Кайрадан бир көңүл бура турган болсоңор, аталган өкүмдар жана жетекчилердин жанында **Билал**, **Ясир**, **Сухайб**, **Хаббаб**, **Аммар**, **Абу Фукайха** жана ушуга окшогон эч кимиси жок **Сумайя**, **Лубайна**, **Зиннира**, **Нахдия**, **Умму Абис** сыяктуу алсыз жана коргоого муктаж аялдарды байкайсыңар.

Теңдешсиз үлгүлүү инсан

Алла Элчисинин (саллаллааху алейхи ва саллам) кут даарыган инсандык сапаттары, бир гана адамдын акылына шайкеш келгенчелик анын турган турпаты эле ар жөндөмдүү экендигин көрсөтүү менен инсандык жүрүм-турум системасынын туу чокусунда болгон. Ал пайгамбарлык милдетти адамдарга жеткирүү озуйпасын, адамдар-

дын арасында жеке өзү үлгүлүү жашоосу аркылуу толукталган, өзгөчө кулк-мүнөзгө ээ инсан болуп саналат. Алла Таала куттуу элчисин Курандын сөзү менен айтканда: **“усватун-хасана”**, тагыраак айтканда теңдешсиз үлгүлүү инсан катары тааныштырган.

Ыйык аятта төмөнкүчө буйрулат:

“Чындыгында, силер үчүн да, Аллахты, акырет күнүн кылгандар жана Аллахты көп эске алган адамдар үчүн да – Аллахтын элчисинде көркөм өрнөктөр бар.” (Азхаб сүрөсү, 21-аят)

Сейрек кездешүүчү жыпар жытуу гүл сыяктуу...

Азирети Пайгамбар (саллаллааху алейхи ва саллам), бизге жашоонун бардык тармактарында бардык жактан өзгөчөлөнгөн адамгерчилик жана сылык-сыпайыгерчиликти көрсөткөн. Ар бир инсан Азирети Пайгамбардын (саллаллааху алейхи ва саллам) куттуу сүннөтүндө, өзүнө үлгү катар ала турчу жүрүм-турумдун эң көркөмдүүсүн таба алат. Башкача айтканда, ардактуу Пайгамбарыбыздын жашоосу, бардык өңү-түс, шайкештик жана татымдары менен биргеликте, эң эле өзгөчө гүлдөрдөн чогултулган бир букет гүлгө окшош болгондуктан аны издегендер өздөрү үчүн гүлдөрдүн эң жыттуусун ошол букеттен таба алышат.

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын (саллаллаху алейхи ва саллам) кулк-мүнөзү – таза жана тунук күзгү сыяктуу. Ар бир адам анын ичи-тышын деги эле тышкы көрүнүшүн жана ички дүйнөсүнө, сүйлөгөн сөзүнө жана аткарган амалына, адеп-ахлагына карап өзүнүн жүрүм-турумун таразалап биле алат. Аталган күзгүдө көргөндөрүнө жараша адеп-ахлагын түздөп катаачылык жана кемчиликтерин түздөө ар бир момун мусулмандын милдети болуп саналат.

Ал бардык катмардагы адамдар үчүн үлгү

Алла Таала дал ошол куттуу Пайгамбардын бир коомдун ичиндеги эң алсыз адам болгон жетимчиликтен баштап, жашоонун бардык баскычтарында эң кереметтүү жүрүм-турумдун чен-өлчөмдөрүн көрсөтүп эң жогорку макам болгон мамлекет башчылыгына чейин көтөргөн.

Ушул себептүү ар бир адам инсандык баскычтардын кайсынысында болбосун ошол куттуу Пайгамбардын көркөм адеп-ахлагын жана кемчиликсиз жүрүм-турумдардын үлгү катары алып мүмкүнчүлүгүнүн жетишинче жүзөгө ашырууга аракеттене алат.

Өзүндү Анын күзгүсүнөн карап көрчү!

Эгерде мал-мүлктүн ээси болгон бай адам болсоң бүтүндөй Арабияны багындырган, жалпы Араб абройлууларын өзүнө жагымдуу мамилеси менен баш ийдирген Ал улуу Пайгамбардын жөнөкөйлүүлүгүн жана жоомарттыгын ойлоп көрчү!

Ал эми эгерде жапа чеккен жана жабырлануучу болсоң Меккеде заалым жана талап тоноочу зөөкүр мушриктердин башкаруусу алдында жашаган Пайгамбардын жашоосунан үлгү ал!

Эгер жеңишти гана эңсеген жеңилбес баатыр болсоң Бадр жана Хунайнда душманын жеңилүүгө учураткан эр жүрөктүүлүк жана ыкласмандуулукту көрсөткөн Пайгамбардын жашоосунан сабак ал!

Кудай анын бетин ары кылсын, кокус жеңилүүгө учураган болсоң, анда да Ухуд согушунда шейит кеткен жана жарадар болгон сахабалардын арасынан сабырдуулук жана кайратмандыктан тайбаган тобокелдүү Пайгамбарды эстегин!

Эгер мугалим болсон мечитте Суффа сахабаларына сылык, назик жана сезимталдуулукка толгон, жан дүйнөлөрүнөн оргуштап чыккан таа-

сирдүү сөзү менен Жараткандын буйруктарын үйрөткөн Пайгамбарды ойлоп көрчү!

Эгер окуучу болсоң ага вахий (аян) аркылуу Жараткандын сөзүн жеткирген Жебрейил периштенин алдында адептүүлүк менен көңүлүн койуп, аруу тилек менен отурган Пайгамбарды элестетип көрчү!

Эгер насаат жана баян айткан үгүтчү, насаатчы жана ишенимдүү муршид (аалым, устаз) болсоң, Масжид-и Набавинин (Пайгамбар мечити) ичинде сахабалары менен сухбатташып аларга насаат сөздөрүн айтып даанышмандыгын көрсөткөн Пайгамбарды ук! Анын жагымдуу үнүнө кулак төшөп, көңүл бур!

Эгерде акыйкатты коргоо жана аны жайылтуу, аны кармап бийик көтөргүң келсе жана бул жаатта сени колдоп кубаттаган кандайдыр бир жардамчың дагы жок болсо, Меккеде ар кандай жардамдан кур калган абалда турган кезде заалымдарга акыйкатты жар салып аларды туура жолго чакырган Пайгамбардын жашоосунан үлгү ал!

Душманыңа үстөмдүк кылып анын белин сындырган болсоң, батылды (туура эмес ишенимдерди) жоюп анын ордуна акыйкатты жар салган болсоң, ыйык шаарга кирип келе жатып өтө жөнөйлүүлүк менен өзү минип келе жаткан

төөсүнүн үстүндө саждада тургандай болуп шүгүр келтирген абалдагы Пайгамбарды көз алдында элестетип көрчү!

Эгер өзүңө таандык чарбалык жериң болсо жана ал жердеги иштеринди ыраттуу жүргүзүүнү кааласаң Бани Надир, Хайбар жана Фадак айдоо жерлерине ээ болгондон кийин аларды оңдоп эң жакшы таризде иштете ала турган мыкты инсандарды иштин башына алып келген өзгөчө көсөм ээси жана кыраакы Пайгамбардан өрнөк ал!

Эгерде сени колу буттан алып колдоп кубатай турган эч кимиң жок болсо, Абдуллах жана Аминанын жетими, бир боору болгон жападан жалгыз баласы Мухаммедди элестеткин!

Эгерде бойго жеткен жигит болсоң Меккеде абасы Абу Талибдин үйүр-үйүр мал жандыгына чабандык милдетти аткарган пайгамбар боло турчу жаш жигиттин жашоосуна көңүл бур!

Эгерде соода кербендери менен жолго чыккан соодагер болсоң, Шамга жана Йеменге бараткан кербендердин эң ардактуусу улуусу болгон заттын ал-абалы тууралуу жакшылап ой жүгүрткүн!

Эгер өкүм же буйрук бере турган даражадагы башкаруучу болсоң, Меккенин атуу-баштуулары өз ара чатакташып урушуп жаткан кезде Хажаруль-Асвад Каабадагы ордуна койуу боюнча масе-

леде Анын адилеттүү жана парасаттуу мамилесин эстегин!

Муну менен бирге кайрадан көзүңдү тарых барактарына буруп Мадинада, Масжид-и Набавиде отуруп жакырчылыктын чегинде жашаган кедей менен байлыгы бар байга өзүнүн алдында бирдей даражада мамиле кылып адамдардын арасында адилеттүүлүк менен өкүм жүргүзгөн Пайгамбарга бир ирет көз салып көрчү!

Эгер кимдир бирөөнүн сүйүктүү өмүрлүк жолдошу болгон болсоң Азирети Хатижанын жана Азирети Айшанын жолдошу болгон Ал куттуу инсандын сылык-сыпайыгерчилигине, терең туюм сезимдерине жана боорукерлигине көңүл бур!

Эгер ата болсоң, Фатиматуз-Захранын атасы жана Азирети Хасан менен Азирети Хусейиндин таятасы болгон куттуу Пайгамбардын балдарына жана неберелерине болгон өзгөчө мамилесин үйрөнгүн!

Жыйынтыктап айтканда, сенин өзгөчөлүгүн кандай болсо болсун, кандай жагдай шартта болбогун эртели кеч ар убакта Азирети Мухаммедди (саллаллааху алейхи ва саллам) өзүң үчүн эң мыкты устат жана идеалдуу жол башчы экенин көрөсүң!..

Ал ушунчалык мыкты деңгээлдеги жол көрсөтүүчү устат болгондуктан, Анын сүннөттөрү аркылуу ар бир жаңылыштыкты түздөй аласың... чыйырынан чыккан иштерди бир нукка салып ал-абалынды жакшырта аласың... Анын нуру жана жол башчылыгы менен жашоонун күтүлбөгөн каргашаларынан кутулуп чыныгы бактылуулукту табасың!..

Анын мугалими Алла Таала

Азирети Пайгамбарыбыз (саллаллааху алейхи ва саллам) эч бир инсандан сабак алган жок. “*Мени Раббим тарбиялады, тарбиямды болсо өтө көркөмдүү кылды*” – деп айтуу (Суйутий, Жамиус-Сагир, I, 12) аркылуу бирден бир мугалиминин (үйрөтүүчү, окутуучу) Алла Таала экендигин баяндаган.

Ушул себептен улам, учурдагы психология, педогогика, социалдык антропология жана башка адамга багытталган, адамдын жан дүйнөсүн анализдеген канчалаган илим бар болсо, алардын баарында эң бийиктикти багындырды.

Кайсы педагог бере алат?

Сүйүктүү Пайгамбарыбыздын (саллаллааху алейхи ва саллам) кыйышпас жана ага бекем ынанган куттуу сахабалары ар дайым Пайгамбарыбыз

менен бирге болууга аракет кылышат эле. Ал тургай кээ бирлери өздөрүн бир гана Алла Элчисин көлөкө сымал ээрчип жүрүүгө арнап койушкан эле. Пайгамбарыбыздын канчалаган жан дүйнөлөрдө калтырган сүйүүнүн изи ушунчалык таасирдүү болгондуктан сахабалар Пайгамбарыбыздын жасаган ар бир кыймыл-аракетинин хикматын билбесе дагы ал кыймыл-аракетти Ага окшошуу үчүн аткарышат эле.

Сахабанын ички дүйнө тарбиясы кандай тарбиянын таасири болушу мүмкүн? Бул тарбияны бүгүн кайсы педагог, кайсы психолог бере алат? Дүйнө жүзүндөгү бардык психологдор, социологдор, педогогдор, социалдык-антропологдор, коомдук инженерлер, философтор жана ушуга окшогондор биригишип асры-саадатта жашаган сахабалардын даражасына тең келе тургандай таризде бийик сапаттар менен шөкөттөлгөн кичинекей эле бир коомду түптөй алаар бекен?!.

Аны жүрөгүнө бекем сактанды тозок оту күйгүзбөйт

Бир момун мусулмандын жүрөгү, ички дүйнөсү Алланын Элчисине (саллаллаху алейхи ва саллам) болгон канчалык бекем сүйүү менен толуп турса түбөлүктүү азаптан ошончолук алыстаган болот. Арийне, ыйык аятта төмөнкүчө баяндалат:

“Бирок, Аллах аларды сен (Мухаммед (а.с.)) алар менен болгон кезде жана алар кечирим сурап жаткан учурда жазалабайт.” (Анфал сүрөсү, 33)

Жан дүйнөсү Алланын Элчисине болгон сүйүү менен күйүп жанган момун-мусулман дайыма Анын баскан куттуу жолунда басууга, куттуу сүннөтүн берилгендик менен бекем кармануусу кажет.

Кимде-ким сүннөтүмдү тирилтсе...

Алланын Элчиси (саллаллаху алейхи ва саллам) үмөтүнөн ар биринин тең Бейиште өзү менен бирге болуусун эңсейт эле. Ошондуктан баардыгына ар кимдин өзүнүн деңгээлине жараша эскертип насаат айтаар эле.

Анас бин Малик (Алла ага ыраазы болсун) төмөнкүчө риваят кылат:

“Балам, жүрөгүңдө эч кимге карата арамзаалык кылбастан (эч бир момун мусулманга ичиңде кыпындай да кек жана мерездик сактабастан) таң атырсаң жана кеч киргизсең мына ушундан жазба!”

“Балам, бул менин сүннөтүмдөн. Кимде-ким менин сүннөтүмдү тирилтсе албетте ал мени жакшы көрүптүр. Ал эми ким менин жакшы

көрсө мени менен бейиште бирге болот.” (Тирмизий, Илим, 16/2678)

Аркандын чачылалары...

Абдуллах бин Дайламий (рахматуллааху алейхи) **Пайгамбадын** сүннөтүнө толук түрдө мойун сунуу менен бекем кармангандыгын төмөнкүчө түшүндүргөн:

“... Диндин (алсырап күчүн) жоготуусунун баишталышы, сүннөттүн ташталуусу менен болот. Аркандын чачылалары бир бирден ажырап отуруп акырында үзүлүп кетүүсү сыяктуу, дин дагы сүннөттөрдү аз аздан таштоо аркылуу жоголот.” (Даримий, Мукаддима, 16)

Демек сүннөттөрдүн жашообуздан акырындык менен ташталуусу, Кудай сактасын, түбөлүктүү бара турчу жерибиз да өтө опурдалуу абалга туш болот.

Ага мойун сунуу шарт!

Алла Таала сүйүктүү Элчисине мойун сунуу-бузду төмөнкүчө буйрук кылууда:

“Пайгамбар силерге эмне алып келген болсо, аны алгыла; ал эмнеден тыйган болсо, андан тыйылгыла; Аллахдан корккула. Албетте, Аллах жазалоодо катаал.” (Хашр сүрөсү, 7-аят).

“Эй ыйман келтиргендер! Аллахка мойун сунгула жана элчиге баш ийгиле. Амалдарыңарды жараксыз кылбагыла!” (Мухаммед сүрөсү, 33-аят)

“А ким Аллахка жана Анын элчисине баш ийсе, анда алар Аллах өз мээримдүүлүгүн көргөзгөн; пайгамбарлар, ишенгендер, шейит болгондор менен бирге (болушат). Алар эң сонун шериктер!” (Ниса сүрөсү, 69-аят).

Аны толук кандуу таанып билүү мүмкүн эмес!

Бул дүйнөгө жаратылышы кереметтүү болгон **Ааламдардын сыймыгы Пайгамбарыбызды** (саллаллааху алейхи ва саллам) инсандык жөндөмдүүлүк жана күч кубатыбыздын жеткен чегинде толугу менен таанып биле алышыбыз мүмкүн эмес. Анткени, бул ааламдан алынган таасирлер Аны түшүндүрүп берүү менен таанытабилүүдө алсыз жана жетишсиз болуп калат. Бир чыныга бүтүндөй бир океанды батыруу мүмкүн болбогондой эле Аллахтын сүйүктүү Элчисин толугу менен таанып түшүнө билүүбүз дагы мүмкүн эмес.

Жөнөтүлгөн Жөнөтүүчүнүн кадырынчалык болот

Азирети Пайгамбар (саллаллааху алейхи ва саллам), жүзү сулуу, жүрүм-туруму кемчиликсиз, теңдеши жаратылбаган Жараткандын өзгөчө көркөмдүү керемети болуп саналат. Ушул себептүү Анын бийиктигин татыктуу түрдө айтып түшүндүрүп берүүгө эч бир инсандын кудурети жетпейт. Бир жолу **Халид бин Валид** (Аллах ага ыраазы болсун) бир аскердик кошуун менен сапарда кетип бара жатып мусулман көчмөн уруулардын жанында түнөп калышат. Уруу башчысы ага кайрылып:

– Бизге Алланын Элчиси (саллаллааху алейхи ва саллам) жөнүндө айтып бересизби?– дейт. Халид бин Валид (Аллах ага ыраазы болсун):

– Алланын Элчисинин (саллаллааху алейхи ва саллам) өзгөчө инсандык сапаттарын айтып берүүгө күч жетпейт. Аны эч качан (толук кандуу түрдө) айтып бере албайм.” – дейт. Уруу башчы:

– Билишиңче айтып бер! Кыска жана нуска кылып сүрөттөп түшүндүрүп бер!” деген кезде Халид (Аллах ага ыраазы болсун) төмөнкү жоопту кайтарат:

“Жөнөтүлгөн Жөнөтүүчүнүн кадырынчалык болот!”

Тактап айтканда, жөнөтүүчү Ааламдардын жаратуучусу Алла Таала болгондугуна караганда жөнөтүлгөндүн атак-даңкын кана эмесе өзүң элестетип көрчү!..

Сахабалардын Мужизасы

Кичинекей кыз наристелерди кудум эле эне-леринин жүрөктөрүнөн сууруп алып тирүүлөй жерге көмгөн, заалым жана чектен аша караңгы-лакка малынган жартылай жырткыч жахилияда жашаган адамдарды Алланын Элчисинин (саллалааху алейхи ва саллам) руханий тарбиясынын натыйжасында боорукер, жүрөгү мээримге толгон, көздөрү жашык, жүрөгү назик сахабага айланышты. Адамзат, дагы деле суктануу менен караган укмуштуудай изги маданиятты түптөгөн. Ислам укугунун эң маанилүү инсандарынын бири болгон **Карафий** (ө.ж. 684-ж.) төмөнкүлөрдү айткан:

“Пайгамбарыбыздын эч бир мужизасы болбогондо өзү жетиштирген сахабалары Анын пайгамбарлыгына далил катары жетиштүү болмок.” (Карафий, аль-Фурук, Дарус-Салам, 2001, IV, 305)

Адамзаттын сыймыгы

Өткөн кылымдын орто чендеринде Голландиянын Лахей шаарына чогулган илимпоз жана

ойчулдар кеңешмеси, дүнө жүзүндөгү эң атактуу кадырлуу жүз адамды аныктап чыгышат жана баары христиандардан турган бул жюрилердин тобу, сап башында **Азирети Пайгамбарыбызды** (саллаллааху алейхи ва саллам) тандап алууга аргасыз болушкан.

Башкача айтканда, Азирети Пайгамбардын адеп-ахлагы, инсандык сапаттары жана жетишкен ийгиликтери, ага ишенбегендер тарабынан дагы тастыкталып келген...

Чыныгы көсөмдүк

Франциялык тарыхчы жана ойчул **Ламартин Алланын Элчисинин** (саллаллааху алейхи ва саллам) койгон максатындагы жетишкендиктеринин негизинде Анын канчалык бийик деңгээлдеги көсөмдүүлүккө ээ экендигин төмөнкүчө түшүндүрөт:

“Эгерде максаттын бийиктиги, каражаттын аздыгы жана натыйжанын эбегейсиздиги, инсандык көсөмдүүлүктүн үч түрдүү чен өлчөмү болсо; заманбап тарыхтын эң улуу инсандарын Азирети Мухаммед менен салыштырууга кимдин дарамети жете алат?!”

Ал инсандардын эң атактуулары, бир гана армияны түзүштү, мыйзамдарды чыгарышты, империяларды негиздешти. Бирок, натыйжада

көбүнесе көз алдында майдаланып кетүүчү материалдык күчтөрдү жарата алышты.

А чындыгында Ал бир эле армияны, укук системаларын, империяларды, коомдорду жана династияларды эмес, дүйнөнүн үчтөн биринчилик миллиондогон адамдарды аракеттендирди.” (A. de Lamartine, L’histoire de la Turquie)

Абийирлердин моюнга алуусу

Пайгамбарыбыздын (саллаллааху алейхи ва саллам) адамгерчилиги жана көсөмдүгү ага ишенбегендер тарабынан дагы тастылган жана моюнга алышкан.

Англиялык жазуучу **Thomas Carlyle** төмөнкүлөргө токтолот:

“Анын төрөлүшү, нурдун (жарык, шоола) караңгылыктан кутулуп чыгуусу.”

“Башында таажысы болгон эч бир император, өз колу менен жамаган чапанды кийген Мухаммедчелик (саллаллааху алейхи ва саллам) сүйүү жана сый-урмат көргөн эмес.”

Ошондой эле 1789 жылы улуу француз төңкөрүшүнүн идеологиялык пайдубалын түптөгөндөрдүн бири болгон философ Лафайет белгилүү **“Адам укуктары декларациясы”** жарык көрөрдөн мурун бардык укук системаларын изил-

деген жана Ислам укугунун артыкчылыгын көрүп төмөнкүчө жар салган:

“Эй Мухаммед! Сенин адилеттүүлүктү бөлүштүрүү жаатындагы жеткен деңгээлге мындан ары эч ким жете алган жок!..”

Киши сүйгөнү менен бирге болот

Савбан (Аллах ага ыраазы болсун) аттуу бир сахаба бир күнү Аллахтын сүйүктүү Элчисин (саллаллаху алейхи ва саллам) өтө терең мазмундуу жана ойго баткан абалда карап жаткан болот. Анын мындай үңүлө карап жатканын байкаган Ааламдардын мырзасы Пайгамбарыбыздын көңүлүн бурат. Кичи пейилдүүлүк менен суроо узатат:

– *Эй Савбан! Сага эмне болду мынчалык?*

Пайгамбарды жан дили менен жакшы көргөн **Савбан** (Аллах ага ыраазы болсун) мындай дейт:

– Ата-энем жана жаным сага курбан болсун эй Алланын Элчиси! Сага болгон кусалыгым үчүн ушунчалык күйүп жанып тургандыктан, сенин нурундан өзүнчө өткөргөн ар бир мүнөт менин жүрөгүмдү өзгөчө өрттөп жатат. Бул дүйнөдө ушунча болуп жатса акыреттеги абалым кандай болот деп капаланып жатам. Ал жакта сиз пайгамбарлар менен бирге болосуз. Мен болсо эмне

болом жана кай жерде боло турганым белгисиз!
Анын үстүнө, бейишке кире албай калсам Сизди
көрүүдөн биротоло кур каламын! Ушул нерсе
мени өтө кайгыга салууда, эй Алланын Элчиси!

Анда Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва
саллам):

– *Киши сүйгөнү менен бирге болот, - деген*
сүйүнүчтүү кабарды берет. (Бухарий, Адаб, 96)

Сүйүү – жүрөк менен берилүүнү талап кылат....

– Мен Аллахты жана анын Элчисин жакшы
көрөм деп айтуу менен иш бүтпөйт. Жакшып
көрүп сүйгөн болсок, анда биздин мээримдүүлү-
гүбүз, боорукерлигибиз, адеп-ахлагыбыз канча-
лык деңгээлде? Пайгамбарыбыздын сапаттарынан
бизде канчасы бар? Эгоистик/өзүмчүлдүктөн
арылып жатабызбы? Үммөт үчүн санаага баткан,
өзүнөн да өзгөлөрдү артык көргөн сапатка ээ боло
алдыкпы? Пайгамбарды сүйгөндүгүбүздү
жүрүм-турум, мамилебиз менен көрсөтүп жатабы-
збы? Же биздин сүйүүбүз жөн гана сөз түрүндө
калып кетип жатабы?!

Андан ажырап калбоо үчүн...

Улуу хадис аалымы жана мужтахид **Имам**
Нававий; Алланын Элчисине (саллаллаху

алейхи ва саллам) ушунчалык өтө кылдаттык менен баш ийүүгө аракет кылгандыктан Пайгамбарыбыздын дарбызды кантип жегендигин билбегендиги үчүн Анын ыкма жана тандоосунан тышкары дал келбеген иш жасап алуу коркунучу менен өмүрү өткөнчө дарбыз жеген эмес.

Бардыгын Ага ыңгайлаштырып жашоо...

Ал хидаятка (туура жолго) бара турчу жолду жаркыраткан **Аллахтын сүйүктүү кулу Азирети Хожа Ахмад Ясавий Ааламдардын сыймыгы болгон Азирети Пайгамбарыбыз** 63 жашында түбөлүктүү сапарга көчкөндүгү үчүн бул жаштан кийинки өмүр жашоосунда жер жүзүндө басып жүрүү менен коштошуп өмүрүнүн акырына чейин он жыл бою мүрзө сыяктуу жерде динди жеткирүүнү уланткан.

Бүткүл ой-санаасы, үммөтү...

Азирети Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам) төмөнкүчө айтат:

“Көңүл бургула! Мен жашоомдо силер үчүн ишенимдүүлүктүн себепкеримин. Мен кайтыш болгондо кабырымда; «Оо Раббим, үммөтүм, үммөтүм!..» - деп алгачкы Сур үйлөгөнгө чейин айгай саламын...” (Али аль-Муттакий, Канзуль-Уммаль,

Ал бизге жакын же биз Ага жакынбызбы?

Алланын Элчиси (саллаллаху алейхи ва саллам) төмөнкүчө буйурган:

“Менин жосоом силер үчүн жакшы; кээ бир окуяларга туш болосуңар, ошондо силерге Алладан аян жана өкүмдөр түшүрүлөт. Менин бул дүйнөдөн өтүп кетишим да силер үчүн жакшы, Амалдарыңар мага көрсөтүлөт. Жакшы амалды көргөн кезимде Аллахка алкыш-мактоо айтамын, жагымсыз нерсе көргөн кезимде дагы силер үчүн Алла Тааладан истигфар (кечирим) тилеймин!”
(Хайсамий, IX, 24)

Мына, Анын бизге болгон жакындыгы... Ал эми биздин Ага болгон жакындыгыбыз канчалык?

Канчалык деңгээлде окшоштуктарыбыз бар?

Махабат — сүйгөн менен сүйүлүүчүнүн жакындыгындагы шериктештигинен көз каранды.

Сүйгөн адам сүйгөнү менен бирдей сезимдерге ээ болот. Дал ушундай абалда болуунун аракетин көрөт. Сүйгөнүнүн түсүнө бойонуу, анын жарашыктуулугуна ээ болууну эңсейт.

Биз Пайгамбарыбызды (саллаллаху алейхи ва саллам) жан дүйнөбүз менен жакшы көргүп, анын шапаатын тилеп, бул дүйнөдө Равзасына акыретте болсо Кавсар көлү насип болсо деп тилейбиз да бирок, Алланын Элчиси менен ибадат, муамалат жана адеп-ахлак жагынан окшоштуктарыбыз канчалык деңгээлде болду экен?

Аны менен канчалык деңгээлде биргебиз

Үй-бүлөлүк жашообуздан Алланын Элчисинин үй-бүлөлүк жашоосунан кандай издерди көрүүгө болот? Биздин ибадатыбызда Анын хушу (Алладан коркуу, берилүү) абалына канчалык жакындай алдык? Коомдук жашообузда алсыздардын, жетимдердин жана бечаралардын ал-абалынан канчалык деңгээлде кабардарбыз? Акыйкатка, жакшылыкка, кайрымдуулукка үндөп, жамандыктан, жагымсыз көрүнүштөрдөн сактануу үчүн канчалык аракет кылып жатабыз? Ар дайым жана ар жерде Алланын Элчисин өзүбүзгө канчалык деңгээлде чыныгы үлгү катары алып жатабыз? **Анын ибадатындагы руханияты, мамилесиндеги сыпыйлыгы, адеп-ахлыгындагы адептүүлүгү, жан дүйнөсүндөгү тунуктугу, жүзүндөгү нурдуулугу, сезимдериндеги сезгичтиги жана көз карашындагы көсөмдүгү, деги эле үлгүлүү жүрүм-туруму биздин бүтүн-**

дөй жашообузду канчалык деңгээлде камтып жатат?

Кудайдын буйругу – салават айтуу

Улуу Жараткан ыйык Курани Каримде «لَعْمَرُكُ» деп айтуу менен Азирети Пайгамбарыбыздын (саллаллаху алейхи ва саллам) жашоосуна ант ичкен. Куттуу ысымын, өзүнүн ысымы менен бирге эскергендиги жана Улуу Кудуретине ишенүүнү Анын пайгамбарлыгына ыйман келтирүү шартына байланыштырган. Анын алдында үндү бийик көтөрүп сүйлөшүүгө ыраазы болгон эмес. Куттуу ысымынын катардагы эле бир ысым сыяктуу эскерилишин каалаган эмес. Мына ушулардын баарына кошумча катары өзүнүн жана периштелеринин Ага көп-көп салават айтканда-рын баса белгилеп үммөтү-Мухаммеддин да дагы дал ушундай эле Ага көп-көп салават айтуусун буйрук иретинде билдирген.

Арийне, ыйык аяттардын биринде:

“Чындыгында, Аллах пайгамбарга ырайым кылат. Ошондой эле ага (Пайгамбар) периштелер да салават айтып турушат. Эй, момундар! Ага (Пайгамбарга) салават жана салам айткыла” (Ахзаб сүрөсү, 56-аят) деп айтылгандай ардактуу Пайгамбарыбызга (саллаллаху алейхи ва саллам) салават жана салам айтуу

момундар үчүн теңирдик буйрук болуп саналат. Ошондой эле ар бир айтылган салават жана салам бизди жүрөктөрдүн Султанына (Пайгамбарыбызга) жакындатууга себепкер болот...

Ага муктажбыз....

Алланын Элчисинин (саллаллаху алейхи ва саллам) пайгамбарлыгы менен жаамы адамзат күтүп келе жаткан туура жолдун жол башчылардын эң мыктысына жетишкен. Ушундан улам бүгүн дагы эле эгоист жана напсинин каалоолоруна ылайыкташкан жашоону улантып жаткандар, ушундай улуу үлгүлүү инсан келерден мурун караңгылык, түркөйлүк жашоону жашагандар көбүрөөк жоопкерчиликтүү жагдайда болушат. Мына ушул өңүттөн алганда, күнүбүздө адамзаттын көпчүлүгү кандайдыр бир күчкө мойун сунуп напсинин үстөмдүгүндө жашап жаткан мезгилде **Тендешсиз Үлгүлүү Инсандын** руханий тарбиясына, тагыраагы мүнөздү жакшыртуу жана инсандык сапаттарды күчтөндүрүүгө алда канча муктаж болуп турабыз!..

Бир гана аргабыз

Кечээ эле ал теңирдик дем, тактап айтканда **Азирети Пайгамбар** (саллаллаху алейхи ва саллам) кантип чектен ашкан жахилия (караңгылык)

доорго шык берип, багыт көрсөтүп, аларды Асры Саадатка (бактылуулук доорго) айландырган болсо бүгүн деле адамзатты бейпилдик жана бактылуулукка жеткирип заалымдык, тоң мойундук жана түркөйлүктүн караңгылыгынан куткара турган Анын ырайымдуу деми болуп саналат.

Жараткан Алла Таала бул дүйнөдө Сүйүктүү Элчисинин сүннөтүнө ылайык жашап, анын адеп-ахлагындай кулк-мүнөзгө ээ болууну, акыретте да шапаатын баарыбызга насип этсин!

Омийин!..

ТУБӨЛҮКТҮҮ МУЖИЗА

Журани Жарил

«Биз Куранды момундарга шыпаа, мээримдүүлүк (болсун) үчүн жөнөттүк, а каапырлар үчүн – зыянды гана арттырат.» (Исра сүрөсү, 82-аят)

«Бул китеп эч күмөнсүз, Кудайдан корккондор үчүн Туура Жол.» (Бакара сүрөсү, 2-аят)

Түбөлүктүү мужиза: КУРАНИ КАРИМ

Ырайымдуулуктун жарчысы

Курани Карим Жараткан Алла Тааланын акыр замандын адамдарына эң чоң белеги болуп саналат. Теңирдик сыноолорго толгон бул дүйнө дарсканасынынын окуу китеби. Алла Тааладан жумурай адамзатка акыркы кабар жана акыркы чакырык...

Алла Таала бизге Курани Каримди жаратылыш максатыбызды аңдап билүүбүз, инсандык намыс жана кадыр-баркыбызга жараша жашап, кайрымдуулукта бийиктешибиз, ааламдагы теңирдик кудурет жана улуулуктун көрүнүп турганын байкообуз жана ушунун натыйжасында эки дүйнө бактылуулугуна жетүүбүз үчүн ыроолоду. Тагыраак айтканда Жараткан Алла Таала биз пенделе-

рине тартуулаган нээмат, ар-намыс жана кадыр-барктардын эң улуусу болуп саналат.

Куранда төмөнкүчө баяндалат:

“Эй адамдар! Силерге Эгеңерден үгүт-насаат, жүрөктөрдөгүнү айыктыруучу, ыймандуулар үчүн туура жол жана мээрим келди.”
(Йунус сүрөсү, 57-аят)

Теңирдик буйрук

- Курани Карим – жалпы адамзатка жөнөтүлгөн теңирдик хидаят (туура жол) жана бактылуулуктун жарчысы.

- Ал жан дүйнөгө тынчтык тартуулаган чексиз ырайымдуулуктун булагы.

- Ал кыяматка чейин улана турчу түгөнгүс илимдин мужизасы.

- Ошондой эле ал өлүмдөн коркууну Жараткандын чексиз сүйүүсүнө жетүү бактысына айландырган теңдешсиз теңирдик буйрук.

Ар бир тамгасы өзгөчө мужиза

Куран – теңирдик каалоону билдирет. Анын ар бир тамгасында миңдеген мужизалар катылуу. Кимде ким Куранга жакыныраак болсо ал Аллага жакыныраак болот. Ал эми Аллага жакын болгон

Курандын хикматына жана сырларына ээ болуп, ой-жүгүртүүсү тереңдейт жана такыбалыгы артат. Ал эми такыбалык менен жашаганга болсо улуу Жараткан китепте жазылбаган нерселерди да үйрөтөт. Куттуу аяттардын биринде төмөнкүчө буйрулат:

“...Аллахтан корккула. Ошондуктан Аллах силерге үйрөттү (Иштеринердин эрежесин). Аллах – бардык нерсени Билүүчү.” (Бакара сүрөсү, 282-аят)

Сырларга жана хикматка толгон казына

Курани Карим тафаккур (ой-жүгүртүү) ааламынын тээ алыскы түпкүрүнө чейин ачылып турган көз жоосун алган кереметтүү эшик болуп саналат. Мунун менен бирге эле асман менен жердин тили. Ооруган жанга шыпаа, чарчап-чаалыккан жан дүйнөлөргө шайырлык тартуулаган теңирдик сыр жана хикматтарга толгон казына экендиги шексиз.

Куран менен амал кылуунун бактылууулугу

Алланын Элчиси (саллаллаху алейхи ва саллам) бир күнү мечитке кирсе эле тегеректеп отурган өз-өзүнчө эки топту көрүп калат. Ал топтордун бирөөсү Курани Карим окуп, Алла Таалага

дуба кылып жатышкан. Экинчи тегеректешип отурган топ болсо илим үйрөнүү жана аны башкаларга үйрөтүү менен алек болуп жатышкан. Муну көргөн сүйүктүү Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам):

“Булардын баары жакшылык берекенин үстүндө. Тигилер Курани Карим окуп Алла Таалага дуба кылып жатышат. Аллах кааласа аларга (сураганын) берет, кааласа бербейт. Тигилер болсо илим үйрөнүп да үйрөтүп да жатышат. Мен да бир гана окутуучу (үйрөтүүчү, мугалим) болуп жөнөтүлдүм.” – деп буйурду да дароо илим менен алектенгендердин жанына барып отурду. (Ибн Мааж, Мукаддима, 17)

Ар бир аят тафаккурга (терең ой-жүгүртүү) чакырат

Теңдешсиз туура жолдун жана бактылуулуктун жол башчысы болгон ыйык Курани Карим алгачкы түшкөн аяттаны акыркы аятка чейин адам баласын дайыма жана үзгүлтүксүз түрдө ой-жүгүртүүгө чакырып, жаратылышындагы хикматтарды, ааламдагы укмуштуудай мыйзамы жана Курани Каримдин өзгөчө бир мужиза китеп экендиги жөнүндө ой-жүгүртүүнү талап кылат. Ошондой эле Курани Карим: Акыл калчабайсыңарбы, ой-жүгүртпөйсүңөрбү, үлгү сабак албайсыңарбы?

- деген өңдүү сөздөр менен адамдарды эскертүүдө. Ошондуктан инсандык кадыр-баркка ылайык түрдө жашоо, руханий жактан терең өнүгүүнү каалаган ар бир инсан Курани Каримдин багыттап көсөтүп берген ушул тафаккур ааламына кирүүг-багытталып көрсөтүлгөн дал ушул тафаккур ааламына кирүүгө муктаж.

Эң берекелүү топурак

Адамдын руханий түзүлүшүнө Алланын кудурети менен өзгөчө мааниге ээ жөндөмдүүлүктүн уруктары берилген, дал ушул уруктар көктөм жаздын түркүн түстүү түстөрүн жана ажайып кооздуктарын айгинелөө үчүн ыйман жана ыйык Курандын берекетин күтүшөт.

Кыпындайчалык эле урук берекелүү топурак аркылуу ири чынар дарагына айлануусу, кандай гана укмуштуудай көрктүүлүк берген болсо, дал ошондой эле адам баласындагы тафаккур жана ички сезимдердин Куран менен шарапаттануусунун натыйжасында жетишилген жүрөк аркылуу туюп-сезүү жана акыйкат да ошончолук ал тургай дагы да өзгөчө көркөмдүүлүккө ээ.

Эки маанилүү аманат

Алланын Элчиси (саллаллаху алейхи ва саллам) төмөнкүчө айтат:

“Силерге бекем байланган болсоңор менден кийин силер адашып кетпей турган эки маанилүү аманатты калтырдым. Бири экинчисинен чоңураак. Ал Алланын китеби. Куран – асмандан жер бетине салаңдап турган бышык жип сыяктуу. Экинчи аманатым болсо үй-бүлөм, Ахли-Байтим...” (Тирмизий, Манакиб, 31/3788)

Баардыгы Куранда бар

Алла Таала – адам баласынын инсандык аброй жана ар-намысына ылайык келе тургандай өмүр сүрүүнүн жол-жобосун, **Азирети Пайгамбарыбыздын** (саллаллаху алейхи ва саллам) да бийик адеп-ахлагынын өзөгүн түзгөн Курани Каримде баяндалган. Атап айтсак, адам баласын түкшөмөлгө салган напсилик жана жыныстык эңсөөлөрдүн дабаасы Куранда бар.

- Адамды айбандан да төмөн түшүргөн уятсыздыкты алдын алуунун жолдору Куранда бар.

- Адилеттүүлүк сезимдеринин заалымдыкка айлануусуна тоскоол болуучу чыныгы багыт Куранда бар.

- Жыйынтыктап айтканда, эң төмөнкү катмардан эң жогорку катмарга чейинки бардык адамзаттын ар дайым жана ар жердеги муктаждыктарына канааттандыраарлык жооптор кайрадан эле Курандын аяттарында бар.

Курандан пайдалануу жүрөктүн ыкластуулуктуулугунун терендик чен- өлчөмүнө байланыштуу

Курани Карим жүрөктүн деңгээлине жараша теречине чейин кире ала турган учу-кыйрысыз океан сымал. Сүзгөндү билбеген кимдир бирөө бир гана тайыз жеринде чабак урганды билсе, ал эми жөндөмдүү кесипкөй атайын суучулдар болсо деңиздин эң терең жерине чейин сүнгүп кире алат. Жээкте тургандар көрө албаган, ажайып кооздук жана өзгөчө көрүнүштөр менен такыр башка ааламды карап турса такыбачылыкта да ыйманынын даражасы көтөрүлгөн кишилер да Курандын көптөгөн хикматтарына күбө болот. Натыйжада андан чыныгы өңүттө пайда таап ажыр-соопторго ээ болуу менен руханий жактан жогорулайт.

Терең кудукка башын салып турган кишинин башы кандай айланса Курандын акыйкаттарынын терең өздөштүргөн жүрөктүн туюм-сезимдери акырына чейин ачылып, пендени укмуштуудай ааламга жетелеп марифатуллахтан (Алланы таанып билүү) сабак алууга бет алат.

Суктандырган инсандар

Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам) мындай дейт:

“Эки кишиге гана суктанууга болот:

Биринчиси – Алла ага Куран берген киши, ал киши Куран менен күнү-түнү алек болуп аны менен амал кылат. Экинчиси – Алла ага мал-мүлк берген киши. Ал дагы күнү-түнү мал-мүлкүн Алла үчүн сарптайт.” (Муслим, Мусафирун, 266, 267)

Курани Карим Пайгамбарлардын жүрүм-турум жана сапаттары

Курани Карим көрсөткөндөй багыт алган киши Куран жана Алланын Элчисинин (саллаллааху алейхи ва саллам) адеп-ахлагындай болуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болот. Курани Каримдеги пайгамбарлар баяны менен ортосунда кандайдыр бир жакындык пайда болот. Натыйжада пайгамбарларга мүнөздүү болгон адеп-ахлактуулуктун өзгөчө сапаттарын өзүндө топтой баштайт.

Азирети Мавлана бул акыйкатты төмөнкүчө баяндайт:

“Курани Карим пайгамбарлардын жүрүм-турум жана сапаттары. Курани Каримди хушу (коркуу, берилүү) менен окуп ага амал кылсаң, өзүңдү пайгамбарлар жана олуялар менен кездештим деп ойлогун! Пайгамбарлар баянын окуган сайын жан денеге батпай баштайт.”

Ар бир акыйкат Куранда сырдуулукка ээ

Адам баласы үчүн убада кылынган дүйнө жана акырет бактылуулугуна бир гана Куранга мойун сунуу менен жете алат. Ар бир акыйкат, чындык Куранда катылуу, ал эми ар бир бактылуулук ыйманда белгилүү. Дүйнөдө эң кайырдуу жана бактылуу адам бул Курандын ырайымдуулук көлөкөсүнүн алдында биригип, аны нуру менен жаркырап аны өзүнө сиңирип, тактап айтканда жандуу басып жүргөн Куранга айланганды айтабыз.

Курани Каримге болгон ашыктык, берилип сүйүү руханий жакта чаңкап турган жан дүйнөбүзгө берекелүү жаз жамгырындай жаамайынча Пайгамбарыбызга болгон сүйүүгө жете албай тургандыгыбызды жадыбыздан чыгарбайлы.

Куран адептүүлүккө үндөйт

Азирети Мавлана төмөнкүлөрдү баяндайт:

“Кимде ким адептүүлүктөн өз насибин ала албаган болсо ал инсан эмес. Анткени, инсан менен айбандын ортосундагы айырма бул адептүүлүк. Эй инсан, көзүңдү ачып Алланын китеби болгон Курани Каримге көңүл коюу менен кара! Андагы ар бир аяттын адептүүлүктөн турарын көрөсүң!”

Такыбалык деңгээлибиздин көрсөткүчү

Такыбалык (кудайдан коркуу) биздин деңгээлибиздин көрсөткүчү, Курани Карим маданиятыбыз болуп саналат. Куран маданиятыбыз болсо – ибадаттарда ыкластуулук, мамилебизде, жүрүм-турумда өзгөчө көөздүк, бекем ыймандуулук сыяктуу мусулманга таандык көркөм адеп-ахлагы катары жүзөгө ашат.

Курани Каримден канчалык таасир ала алсак, марифатуллах (Алланы таануу), мухаббатуллах (Алланы сүйүү), ыкластуулук жана такыбалыгыбыз дагы ошончолук бийик деңгээлге көтөрүлөт.

Жүрөктөрдүн дарысы

Алланын Элчиси (саллаллааху алейхи ва саллам):

– *Жүрөктөрдү темирди дат баскандай дат басат.* – деп айтат.

Сахабалар:

– Ал кантип тазаланат оо Алланын Элчиси? – деп сурашат.

Алланын Элчиси (саллаллааху алейхи ва саллам):

– *Алланын китебин көп-көп окуу жана Алла Тааланы көп-көп эстөө.* – деп жооп берет. (Али

аль-Муттакий II, 241)

Курани Карим Алланын ыраазычылыгын табуу, жамандыктардан жана түбөлүктүү азаптан кутулууну каалагандар үчүн Алла Тааланын пенделерине сунган кармана ала турчу эң бекем тутка болуп саналат. Аны кармангандар кутулууга жетет, даражасы бийиктеп ызаат табат. Ал эми аны таштагандар болсо даражасы паска түшөт жана туура жолдон алыстап кетет. Буга байланыштуу куттуу хадисте төмөнкүчө буйрулат:

“Куран бир учу Алланын, экинчи учу болсо силердин колуңарда болгон бышык жип (сыяктуу). Ага бекем байлангыла (кармангыла). Мына ошондо адашпайсыңар жана жок болуп кетпейсиңер.” (Хайсамий, IX, 164)

Илимдин түбү

Бардык илимдердин булагы жана казынасы ыйык китебибиз Курани Карим болуп саналат. Ушул себептен улам, эң кадырлуу амал, эң чоң байлык жана көркөмдүү дөөлөт бул Куранды үйрөнүү жана аны үйрөтүү менен алек болуу. **Ааламдардын ардагы болгон Пайгамбарыбыз** (саллаллаху алейхи ва саллам) төмөнкүчө айткан:

“Курани Карим Алланын ушундай сөзү ал боло турчу ар кандай фитналарга (бузукулуктарга) каршы адамды аман-эсен куткарат. Куранда силерден мурункулар жөнүндө кабарлар, силерден

кийинкилердин абалы, адамдардын ортосунда пайда боло турчу окуялардын өкүмдөрү бар. Ал акыйкат менен батылды (туура эмес ишеним) бири-бирине ажыратат, бош сөз эмес. Андан баш тарткан көпкөн адамды Алла Таала жок кылат. Андан башкадан хидаят (туура жолду) издегенди Аллах аны адашууга түшүрөт. Ал Алла Тааланын үзүлгүз жиби, Жаратуучуну эстетүүчү жана туура жолдун өзү. Ага бекем байлангандар эч качан батылга (туура эмес ишенимге) түшпөйт, аны даңктап сүйлөгөн тилдер жаңылбайт. Аалымдар ага такыр тойбойт. Көп кайталанып тургандыктан оригиналдуулугун эч качан жоготпойт. Адамдарды айраң таң калтырган кереметтүү өзгөчөлүктөрү такыр түгөнбөйт. Жиндер аны уккан кезде :

«Биз чындыгында кереметтүү Куранды уктук» - дешти» (Жин сүрөсү, 1-аят) деп айтуудан өзүн токтото алган эмес. Куранга таянып сүйлөгөндөр акыйкатты, туура айтышат. Аны менен өкүм жүргүзгөндөр таамай айтып адилеттү мамиле жасашат. Ага амал кылып жашагандар соопторго эгедер болушат жана ага чакыргандар туура жолду табышат.” (Тирмизий, Фадаилуль-Куран, 14/2906, Даримий, Фадаилуль-Куран, 1)

Түбөлүктүү мужиза

Жараткан Алла Курани Каримди өзүнүн улуу ысымын да Пайгамбарыбыздын ак жана акыйкат экенин далилдеген түбөлүктүү мужиза кылган. Ушул себептүү анын укмуштуудай жактары санап бүтө алгыс. Курани Карим кыяматка чейин такыба жүрөктөргө сыр жана хикматтарын (даанышмандык) баяндап жеткире бермекчи.

Түшүнүктүүлүк жана кызыл тилдүүлүктө мужиза

Курани Карим түшкөн коом адабияттын туу чокусуна жеткен коом эле. Кичине чоң дебестен баары жапырт кооз сөз жана ыр менен алектенишет эле. Буга карабастан бардык адабиятчылар Курани Каримдин түшүнүктүү тил, кызыл тилдүүлүк жана адабий түзүлүшүнүн алдында айланыздыктан, аргасыздыктан, чыркырап, алсыздыктын айланпасына түшүп кетүүгө аргасыз болушкан.

Курани Каримдин аларга каршы көп ирет теңтайлашуусуна, бардык жардамчыларын чакырып Куран аяттарына окшогон бир сөз алып келүүсүн талап кылышына карабастан ошол бой көтөргөн Жахилия арабдары эч кандай жооп бере алган эмес.

Кайыптан кабар берген

Курани Каримдин адамдын алгачкы жаратылыш учуру жөнүндө бул жерде жүзөгө ашкан окуяларды, мурунку коомдорду, алардын жашоо мүнөзү, аларга жөнөтүлгөн пайгамбарлар менен байланыштарын баяндоосу, тарыхка тиешелүү кайып кабарларга ээ болуусунан улам болгон.

Алла Тааланын зат-ы улухияты (затындагы улуулугу), сыпаттары, периштелер, жиндер жана кабыр жашоосу, бейиш жана тозокко байланыштуу кабарлар, өзгөчө ахли китаб (китеп ээ-лери), мунафык жана мушриктердин оюна келген айла-амал жана тузактары менен психологиялык түзүлүштөрүн баяндаган аяттар дагы нузуль (аяттардын түшүү) убактысына байланышкан кайып (билинбес) илимдери камтылган.

Кайыпка тиешелүү кабарлардын эң орчундуулары болсо келечекте боло турчу кээ бир окуялардын билдирилүүсү болуп саналат.

Илимий ачылыштарга жол көрсөтүүдө

Мисалы, адамдын көбөйүүсү жана эмбриондун түзүлүшү жөнүндө Курани Карим учурдагы өнүккөн заманбап илимдин жаңы гана ачылышын жасаган бир канча оригинал маалыматтар берүүдө.

Ыйык аятта төмөнкүчө баяндалат:

“Биз инсанды тандалма чоподон жараттык. Андан соң аны тамчы түрүндө бекем орунга жайгаштырдык. Андан соң тамчыдан уйуган кан жараттык, уйуган кандан бир үзүм (бир чайнам) этти (жасап), бир үзүм эттен сөөктү жасадык да, сөөктү эт менен каптадык. Андан соң Биз аны башка бир жаратылышта өстүрдүк. Жаратуучулардын эң мыктысы Аллах улук болду.” (Муминун сүрөсү, 12-14-аяттар)

Мына ушул Курани Карим берген маалыматтар аркылуу заманбап биологиянын бул жааттагы аныктамалары салыштырылганда алардын араларында толук кандуу шайкештик бар экендиги байкалат. Канаданын Торонто Университетиндеги Эмбриология илимдеринин профессору **Keith L. Moore**, эмбриология тармагында жазган эмгегинде адамдын эненин жатынындагы баскычтарын ачыктап түшүрндүргөн соң, аталган маалыматтарды ыйык аяттар менен салыштырып, илимдин Курани Карим менен шайкештик, дал келүүчүлүк абалында экендигин, ал тургай Курандын берген мисал жана аныктамалар менен медицина илиминин алдында бара жаткандыгын моюнга алган.

Ошондой эле, ар бир адамдын өз өзүнчө бармак издерине ээ болгон чындыгы боюнча 19-кылымдын аягында ачылыш жасалган. Бул

акыйкатка Курани Карим көптөгөн кылымдар мурун төмөнкүчө көңүл бурууда:

“Инсан Биз анын сөөктөрүн чогулта (кайрадан) албайт деп ойлойбу?! Ооба (чындыгында), Биз анын манжаларынын учунан бери өз калыбына келтирүүгө Кудуреттүүбүз.” (Кыямат сүрөсү, 3-4-аяттар)

Муну менен бирге, Курани Карим атомдун бөлүктөргө ажырап кете тургандыгын, жуп жаратылыш чындыгын, корулган шып делинген атмосфераны, бири-бирине аралашпаган деңиздерди, аба басымын, шамаал аркылуу чандашууну көптөгөн кылымдар мурун билдирген.

Жыйынтыктап айтканда, Курани Карим дайыма алдыда кетүүдө, илимий ачылыштар болсо теңирдик маалыматтарды тастыктаган бойдон ээрчип келүүдө.

Теңирдик күзгүдөн өзүңдү тааны

адам баласы эң мыкты деңгээлде бир гана Курандын көрсөткөн чегинде өзүнүн ордун таба алат жана материалдык-моралдык кризистерди жеңе алат. Курани Карим адамга теңирдик бир күзгү кармап өзүн чыныгы түрдө көрүп таанышын камсыздайт. Анткени, Курани Карим бир инсандын сөзү эмес, бизди жараткан, биздин өзгөчөлүктөрүбүздү эң жакшы билүүчү Улуу Жараткандын

жиберген хидаятка (туура жол) чакыруучу каты, түбөлүктүү бактылуулукка жол башчы болуп саналат. Ушул себептен улам Куранды терең өздөштүргөн өзүн жана Жаратуучусунун ырайымдуулугун окуп билет, аалам китебинин барактарын ачып Алланын кудуретин жана улуулугун таанып биле алат.

Көптү билген бир даанышман зат кандай сонун айткан:

“Бул аалам акыл ээлери үчүн сыр,

Хикмат жана теңирдик чеберчиликти жүрөгү менен көрө билүү,

Акмактар үчүн болсо тамак менен шахват (жыныстык эңсөө) эле.”

Алла Таала менен сүйлөшкүңүз келсе

Курани Карим адамзат үчүн Рахманий жаңырык үндөрдү угуу, теңирдик жагымдуу сыдырым желди жан дүйнөсүндө сезүү жана бул дүйнөдө эле Алла менен сүйлөшүүнүн эң берекелүү таасирдүү жолу болуп саналат.

Атап айтсак, **Пайгамбарыбыз** (саллаллааху алейхи ва саллам) төмөнкүчө буйурган:

“Силердин араңардан кимдир бирөө Жаратуучусуна жалбарып Аны менен сүйлөшкөндү

*жакшы көрсө жүрөктүн рахаттануусу менен
Куран окусун!” (Суйутий, I, 13/360)*

Руханий сый дастаркону

Курани Карим Алла Тааланын пенделерине сый урмат көрсөтүү үчүн даярдаган руханий азыктын дастаркону болуп саналат. Жаратуучубуздун чакыруусун кабыл алып бул сыйына катышкандар бейкуттук, бейпилдик жана кубаныч тартуулоочу чексиз нээматтар менен даам таткан болот.

Ошондой эле кутман сахабалар үчүн Курандын маани-маңызына ылайык өмүр сүрүү кудум эле көз тойбой турган лаззат эле. Ар бир түшкөн аят алар үчүн кудум асмандан түшкөн бир сый дастаркону сыяктуу эле. Алардын бардык аракеттери, Куранды татыктуу түрдө таанып билүү, ага амал кылып жашоо жана бул жаатта жакшы үлгү боло алуудан турат эле.

Жакырлыгы болбогон байлык

Куттуу хадистердин биринде мындайча айтылат:

“Куран (ушундай) бир байлык дейсиң, андан кийин жакырлык болбойт (тагыраагы ага ээ болгон эң улуу казынага ээ болуптур) жана андан башка байлык да жок (тагыраагы ошол теңирдик

казына, эч бир материалдык байлык менен салыштырууга болбойт).” (Хайсамий, VII, 158)

Алланын Элчисинин Куран менен эриш-аркактыгы

Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам), кандай гана учур болбосун Курани Карим окуйт эле. Исламга чакырууда, маектешип отурганда, бир маселени түшүндүрүп берип жатканда, өзгөчө түнкү ибадаттарында көбүрөөк Куран окуйт эле. Себеби, ар бир маселенин чечилиши Курани Каримде бар. Курандын майда-чүйдөсүнө чейин түшүнүү жана ага амал кылып жашоо Пайгамбарыбыздын жашоосунда толук көргөзүлгөн. Ушул себептүү, Пайгамбарыбыздын жашоосу баштан аяк Курандын тафсири (чечмелөөсү) өкүмүндө болгон десек болот.

Көздүн акысын берүү

Пайгамбарыбыздын (саллаллаху алейхи ва саллам) сахабалары Курани Каримди көп-көп окуп, аны такыр окубай жана барактарын ачпай калган бир да күндүн өтүүсүн каалабайт эле. Ар бир күнүн Куран менен баштап, көзү ооругандарга да ыйык Куранга карап аны окууга кеңеш берет эле. (Хайсамий, VII, 165)

Пайгамбарыбыз жана Сахабаларынын эң көп алек болгон иши

Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам) кутман сахабаларына эң катаал шарттарда дагы Курани Каримди үйрөтүп турур эле. **Абу Талха** (Аллах ага ыраазы болсун) бир күнү Пайгамбарыбыздын саллаллааху алейхи ва саллам) өйдө турган абалда Асхабы-Суффага Куран үйрөтүп жатканын көрүп калат. **Ал Пайгамбарлардын Султаны ачкалыктан улам экиге бүктөлгөн белин түздөп басуу үчүн курсагына таш байлап жүрөт эле.** (Абу Нуайм, Хилья, I, 342)

Мына Сүйүктүү Пайгамбарыбыз саллаллааху алейхи ва саллам) жана сахабаларынын эң көп алек болгон иши Алланын китебин үйрөнүп жана аны башкаларга үйрөтүү, маанисин түшүнүү менен башкаларга да түшүндүрүп айтып берүү, даанышмандыктын көрүнүштөрүнө жетүү жана талапка ылайык амал кылуу болгон. Чыныгы жашоонун ырахаты Куранды кайра-кайра окуу, угуу жана ага амал кылып жашоо аркылуу жүзөгө ашат деп билишкен.

Сахабалардын курманчылыктары

Кутман сахабалар Куран менен бирге Курандын көрсөтмөсүнө ылайык өмүр сүрүп, бүтүндөй өмүрлөрүн Куранга арнап жашашкан. Алар тарых-

та болуп көрбөгөндөй аракетчилдик жана ак кызматын көрсөтө алышты. Кыйноолорго, басмырлоолорго, эзүүлөргө туш болушту, бирок алар өздөрү жан дили менен ишенген баалуулуктардан эч качан баш тартышкан жок. Алла Таала жөнөткөн аяттарга амал кылып жашоо үчүн мал-мүлкүн, жашаган жерин таштап хижрат (жер которуу) кылышты. Ушунун баарын аткаруу үчүн болушунча жан үрөп толугу менен курманчылык кылышты.

Жандуу Куран болуу үчүн болгон аракети

Садака берүүгө, кайрымдуулукка жана берешендикке үндөгөн Куран аяттары түшө баштаган кезде берерге эч нерсеси болбогон кедей сахабалар дагы тоодон жондоруна отун алып келип анан аны сатып, тапкан кирешесин толугу менен садака жана кайрумдуулуктарга сарптай алуу мүмкүнчүлүгүнө жетүүнүн натыйжасында жан дүйнөсү рахатка бөлөнөт эле. Ошентип, Алла жана Алланын Элчисине (саллаллаху алейхи ва саллам) болгон сүйүүсүн ушундай жакшы амалдары аркылуу далилдеп, кудум жандуу болууга жан үрөшкөн.

Курани Карим сезимтал жүрөктөр менен сүйлөшөт.

Курандан татыктуу түрдө пайда алуу үчүн жан дүйнөнүн бир канча этаптарды басып өтүүсү,

тагыраак айтканда марифатуллахтан (Алланы Курандын билдиргениндей таанып-билүү) тиешелүү өз nasiбин алабилүүсү зарыл. Тескерисинче, нөшөрлөп аккан берекелүү жаз жамгыры аска-зоолорунун үстүнөн жөн гана агып кеткендей эле жибибеген, таасир ала албаган жүрөктөргө да Курандын кандайдыр бир пайда же болбосо таасири болбойт. Балким Куран мындай кишилердин зыянга жана адашуусун дагы да арттырат. Себеби, Курандын ырайымы жана хидаяты менен жүздөшө албагандар тескерисинче чоң жоготууга дуушар болушат. Арийне, табииндин атактуу муфассирлеринен **Катада** мындай дейт:

“Курани Карим окугандар ордуларынан же пайда, же болбосо зыян менен турушат. Ыйык аяттардын биринде төмөнкүчө баяндалат:

«Биз Куранды момундарга шыпаа, мээримдүүлүк (болсун) үчүн жөнөттүк, а каапырлар үчүн – зыянды гана арттырат.» (Исра сүрөсү, 82-аят)

Демек, Куранга канчалык бекем ишенимге толгон жүрөк менен бет алсак анын шыпаа жана ырайымы да бизге ошончолук өз таасирин бере баштайт.

Куран өтө кадырлуу китеп, Ал кадыр-барк тартуулайт

Нафий бин Абдиль-Харис Усфан кыштагында Азирети Умарга жолугуп калат. **Умар** (Алла ага ыраазы болсун) аны Меккеге башчы кылып дайындагандыгы үчүн:

– Меккеликтердин башына (сенин ордуңа өкүл катары) кимди калтырдың? – деп сурайт.

Ал болсо:

– **Ибни Абзаны!** – дейт.

Азирети Умар:

– Ибни Абза деген ким? – деп сураганда **Нафий**:

– Биз азаттыкка чыгарган кулдардын бири, – дейт.

Азирети Умардын:

– Ордуңа азаттыкка чыккан бир кулду калтырдыңбы? – деген суроого карата төмөнкүдөй ибараттуу жоопту берет:

– Ал Алланын китебин окуп, бурук жана тыйууларына кылдат мамиле жасайт (такыбалык менен аткарат).

Ошондо Азирети Умар (Алла ага ыраазы болсун) таң калуу менен төмөнкүлөрдү айтат:

– Алланын Элчиси (саллаллааху алейхи ва саллам): «Алла Таала ушул Куран аркылуу кээ бир кишилердин кадыр-баркын көтөрөт, кээ бирлерин болсо төмөн түшүрөт – деп айткан. (Муслим, Мусафирин, 269)

Ар дайым жана ар жерде акыйкаттын жарчысы

Курани Карим – тарыхый караңгылыктарга жарык чачкан чечилгис сырларды ачкан, дүйнө жана акырет жашоосунун камсыздап берүүчү өзгөчө кереметтер дүйнөсү.

Курани Карим бизге илгерки замандардын өткөн коомдордун ибараттуу окуяларын баяндап жатып, көптөгөн хикматтарды чагылдырып келечекке байланыштуу көптөгөн жашоо-турмушка жана коомго байланыштуу багыт берүүдө.

Ошондой эле Курани Карим Жаратуучубуздун бизге өзгөчө креметтүү кайрылуусу. Ааламдагы ысым сыпаттарынын көрүнүүсүнүн сөздөгү белгиси. Бирок анын хикматын татыктуу түрдө андай билүү жана акыйкаттан толук түрдө пайдаланарга бир гана аруу жүрөк менен марифатуллахтан өз насибин ала алган момундарга таандык болуп саналат.

Дал ошол Азирети Мавлянанын баяндаган төмөнкү аңгемесиндегидей:

Бир күнү **Азирети Исага** (Алланын ага саламы болсун) бир киши жолдо жолдош болуптур. Экөө чогу кетип бара жатса бул киши бир бурчта кээ бир сөөктөрдү көрүп калат да Азирети Исага:

– Суранам, Иса! Сен билген ысымы аазамды (Алланын улуу ысымдары) мага да үйрөтсөң бул сөөктөрдү тирилтип тургузайын! – деп жалбарат.

Азирети Иса болсо жооп катары төмөнкүлөрдү айтат:

– Ал иш сага пайдалуу эмес. Ысмы аазамды окуп өлүктү тирилтүү үчүн жамгырдан да таза-раак бир демдин ээси, кулчулукта периштелерден да түшүнүктүүрөөк киши болуу керек. Ысмы аазам (арам күмөндүү азыкты жебеген) таза ооз жана (Алладан алыстаткан бардык нерседен арылган) жүрөктү талап кылат. Башкача айтканда, напсиси арам менен булганбай турган жана перителердей болуп баш көтөрүү жана күнөөдөн арылган адам. Анткени, адамдын напсиси тазаланмайынча анын дубасы кабыл болбойт!..

Мисалы, сен Азирети Мусанын аса таягын колунда кармап жүрөсүң деп элестетип көрөлүчү. Бирок, аны ажыдаарга айландырып жибергидей сенде андай күч-кубат бар дейсиңби... Мына дал ошондой эле сенде Исанын дем жок туруп ысмы-аазамды окуунун сага кандай пайдасы болот дейсиң?!

Куран ыкластуулук менен окулат

Куран негизи жүрөк менен окулат. Көздүн милдети жүрөккө көз айнектин кызматын аткаруу болуп саналат. Карапайым болобу жогорку кызматтагысы болобу деги эле бардык момундар жапатырмак жапыз үстөлдүн алдында тизелеп отуруп Куран окушса баары тең жүрөктөгү ыйманынын даражасына жараша белгилүү бир натыйжага ээ болушат.

Азирети Мавляна айткандай:

“Курани Каримдин аяттары жана Азирети Пайгамбардын куттуу хадистерин окуудан мурун өзүңдү оңдоп-түздө (жүрүм-турумуңду оңдоп, өзүңө кел). Гүл бакчаларындагы жагымдуу жытты сезбесең, кемчиликти бакчадан эмес жан дүйнөңдөн жана мурдуңдан изде...”

Куранга ылайык жан дүйнө ченеми

Курани Карим ыпластуулуктан арылган жана нурданган жүрөккө сырларын ачып берет. Ошондуктан, такыбалыктын чен-өлчөмдөрү менен жүрөктү тазалап Куранга дал ушул сезимдер менен бет алуу керек. Себеби, **Азирети Мавляна** мындай деген:

“Курани Каримдин маанисин, ышкы-кумарын өрттөп күлгө айландырган (тагыраагы,

напсинин эңсөөлөрүн жок кылган), натыйжада Курандын алдында беш бүктөлүп таазим кыла ийилген жана жан дүйнөсү Курандай болуп калгандар гана түшүнө алат...”

Теңирдик сырларга кантип жетсе болот?

Ибрахим Дасукий (куддиса сиррух) Курандын берекесинен татыктуу түрдө пайдалануу боюнча төмөнкүлөрдү айтып кеткен:

“Куран окугусу келген киши, оболу тилин жаман жана жагымсыз сөздөрдөн тазалоосу керек. Ысырапкорлукка жол бербей, арам жана күмөндүү нерселерден сактанууга тийиш. Эгерде буларга көңүл бурбаса Курани Каримге адепсиздик кылган болот...”

“Балам! Курандын сырларын түшүнгүң келсе, напсиңди тазала жана Курандын берекесинен пайдаланууга аракет кыл! Бош сөздөрдү таштап, пайдалуу амалдар менен алек бол! Башыңды жерге кой (жөнөкөй-жупуну бол), топурактан жаратылганыңды жана кайра топуракка кайта турганыңды эстен чыгарба! Күнөөңдүн көптүгүнөн жана кыямат күнү бетиңе урулаарынан корк! Амалдарыңдын кабыл болуп болбой тургандыгы жөнүндө жакшылап эсеп кысабын жаса! Эгер ушуларды аткара турган болсоң Жаратуучуңдун сөзүндөгү таамай айтылган маанилерди жана

сырларды түшүнө аласың. Мындай кылбасаң анда бул теңирдик (Жараткандын) эшиктер сага ачылбайт.”

Курандын сөз байлыгы

Жараткан Алла аяттардын биринде Курандын чексиз сөз байлыгына байланыштуу төмөнкүчө баяндалат:

“Эгерде жер үстүндөгү дарактардын баарысы калем болуп, а деңиз, ага ага кошулуп жети деңиз да сыйа болсо, Аллахтын сөздөрү түгөнбөйт. Акыйкатта, Алла – Ызааттуу, Даанышман.” (Лукман сүрөсү, 27-аят)

Ошондуктан, Курани Каримдин камтыган маанилерин билдирүү үчүн кылынган тафсирлер жана котормолор дал ошол чекчиз учу-кыйрысыз деңизден бир чөйчөк суу алганга окшош. **Азирети Мавляна** дагы бул акыйкатты түмөнкүчө түшүндүрөт:

“Курани Каримдин тышкы көрүнүшүн көлөмдүү сыя менен жазуу мүмкүн. Камтыган бардык сырларын ачыктап түшүндүрүүгө болсо ири океандар сыя, жер жүзүндөгү бардык дарактар да калем болсо баары бир жетиштүү болбойт.”

Чексиз сөз дайрасы

Ааламда болуп жаткан акыйкаттар медицина, ботаника, астрофизика жана эмбриология сыяктуу тармактарда табият таануучулар тарабынан изилденип алардын аңдап-билишинчелик ачылыш жасалгандай эле Курани Карим дагы Ислам аалымдары тарабынан изилденип улам бир акыйкаттар күн өткөн сайын ачыкка чыгууда. 1400 жылдан бери анын учу-кыйрысыз терең маани-маңызынын ичинде саяккаттап камтылган акыйкаттарын изилдеген илимпоз жана аалымдар андан акыл-эс, аңдап-билүү, жөндөмдүүлүк жана руханий сырдуулугунун жетишинче өз насибин алууда. Бул иш-аракет кыяматка чейин уланып, ошондой эле Куранда камтылган акыйкаттар толугу менен ачылыш жасалып соңуна чыгарылбай калат. Аталган акыйкат куттуу хадисте төмөнкүчө буйрулат:

“... Курандын дайыма жүзөгө ашып турган бадий (мурун ачылыш жасалбаган, сырдуу) маанилери түгөнбөйт...” (Тирмизий, Фадаилуль-Куран, 14)

Себеби, Курандын ар бир сөзү аны сөз менен айткан кишинин аңдап билүүсүнчөлүк эмес тескерисинче чеги жок терең мааниге ээ. Анткени, адамдардын көпчүлүгүнө керектүү болгон анын көзгө курунган маани маңызы. Бул болсо, адам баласынын жашоо-турмушун эң мыкты деңгээлде

жөнгө салууга жетиштүү. Ансыз да ал чалкыган акыйкат деңизин толугу менен таанып-билүү таптакыр мүмкүн эмес. Анткени, ыйык Куран алсыз инсандын илими эмес, бул дүйнөдөгү бардык илимдердин эрежелерин баяндап адамдарга тартуулаган Жараткандын чексиз илиминен бир көрүнүш.

Насаат китеби

Курандын ыйык аяттарында:

“Биз силерге насааты бар китепти жөнөттүк. Акыл калчабайсыңарбы?” деп айтылган (Анбия сүрөсү, 10-аят).

Азирети Адам менен башталып **Акыр заман пайгамбары Мухаммед** (саллаллааху алейхи ва саллам) менен толукталган Исламдын Курани Карим аркылуу жеткен мейкиндиги, адам баласы үчүн чоң шарапат жана өзгөчө абройдун акыркы этаптарын түзөт. Ушундайча бул улуу теңирдик китеп менен татыктуу түрдө жуурулушкан жүрөктөрдүн сөз мейкиндиги, акыл-эс жана түшүнүктүн чегинде жете ала турган жетишкендиктерди өз ичине камтыйт. Себеби, Курани Каримдин нуру менен жарыктандырылбастан Жаратуучубузду татыктуу түрдө таанып билүү жана адамдын кайдан келип каякка баратканы жөнүндөгү сырга ээ болуу мүмкүн эмес.

Ушул себептен улам, Курани Карим бардык жагынан көзүбүздүн нуру, жүрөгүбүздүн тынчтыгы жана туура жолдун эң берекелүү булагы болуп саналат. Ал кутулуунун жол башчысы жана терең мазмунду өз ичине камтыган ыйык Курани Карим жахилия караңгылыгына көмүлгөн кудум коркунучтуу кан көлүнө айланган жапайылык өкүм сүргөн чөлдөрдү жаркыраган маданият бакчаларына айландырып, өз ара касташуулар, уруш-талаштар жана адам өлтүрүүлөр менен коштолгон заалымдыктын сазына баткан сыяктуу терс көрүнүштөрдү да дин боордоштугунун алдында бириктирген. Исламдан мурун бири-бири менен чатакташып келген уруулардын жашоосу өз ара тынчтык менен бекемделген. Ага баш ийген коомдорду бардык учурда жана кай жерде болбосун аларды маданияттын туу чокусун жеткире турган туура жолго баштоочу болуп саналат. Адамзаттын колунда дүйнө жашоосун бейишке айландырган мынчалык таасирдүү каражат буга чейин болбогондой эле мындан кийин да болбойт...

Пайгамбарыбыз жакшы көргөн адам

Кулайб бин Шихаб төмөнкүлөргө токтолот:

Бир жолу **Али бин Абу Талиб** (Алла ага ыраазы болсун) Куфа мечитинен бийик үндүн чыгып жатканын угуп эмне болуп жатканын сурайт. Ага:

– Кээ бир адамдар Куран окуп аны үйрөнүүдө,
– деп айтылды.

Азирети Али (Алла ага ыраазы болсун):

– Алар кандай гана бактылуу! Алар Алланын
Элчисинин алдында адамдардын эң сүйүктүүлөрү
эле. – деди. (Хайсамий, VII, 162)

Куран ээлерини сапаты

Ахли-Куран (Куан ээлери) болгондор көктөм
жаздагы сыяктуу жапжашыл, түркүн түстөгү гүл-
дөр, көз жоосун алган мөмө-жемиш көөздуктары
менен жүрөктөрдү тирилтишет. **Ибн Масьуд**
(Алла ага ыраазы болсун) Куран ээлерин сыпаттап
жатып төмөнкүлөрдү айтат:

“...Куранды жаттап алган киши, элдер
бири-бири менен сүйлөшүп жатканда ал унчукпо-
осу менен таанымал болууга кажет. Такыба кары-
нын (Куранды жатка билген) көзү жашылданган,
капалуу, оор басырыктуу жана илимдүү болуусу,
тафаккур (ой-жүгүртүү) сүкүт (унчукпоо) абалын-
да болуусу зарыл...” (Абу Нуайм, Хилья, I, 130)

Курандын коруучусу Алла Таала

Курани Карим түркү булагы Алла Таала бол-
гон төрт самавий (көктөн түшкөн) китептердин
акыркысы болуп саналат. Жараткан Алла өзү

жөнөткөн китептерден бир гана Курани Каримди кыяматка чейин коруй тургандыгын өз кепилдигине алган. Атап айтсак ыйык аятта:

“ Чынында, Куранды Биз түшүрдүк. Эми аны өзүбүз сактайбыз” деп айткан (Хижр сүрөсү, 9-аят).

Ушул себептен бир тамгасы дагы өзгөрүүгө учурабастан оригиналдуулугун сактаган жападан жалгыз теңирдик китеп — Курани Карим. Бул жаатта биздиндин негизги көйгөйүбүз Алла Тааланын аталган аманатына канчалык деңгээлде себепкер боло алганыбызда жатат.

Куран бизге шапаатчы болобу же дооматчы болобу?!..

Куран адам менен адам болсо Куран менен бирге уланат. Адам баласынын бул дүйнө жашоосундагы аяктоосу болгон кыямат болгондо бул аалам жарылып Курандын да барактары өчүрүлөт. Андан соң жаңы тартип түзүлөт. Соң бүтпөгн күндөр башталат... Ал күндө Алланын Элчисинин жана Курандын шапаатына (колдоосуна) ээ болгондор Бейишке кирет. Мунун тескерисинче Курандын дооматына дуушар болгондор болсо аянычтуу акыбетке тагыраагы Тозок сапарына жөнөтүлөт.

Талкаланган үйлөр...

Адамдын кадыр-баркы тактап айтканда Жаратуучусунун алдындагы абройу Куран менен өлчөнөт. Андай болсо момун мусулмандын максаты эң улуу өрнөктүү, үлгүлүү болгон Сүйүктүү Пайгамбарыбыз (саллаллааху алейхи ва саллам) сыяктуу жандуу, басып жүргөн Куран болууга аракет кылуу керек.

Ааламдардын сыймыгы болгон Пайгамбарыбыздын (саллаллааху алейхи ва саллам) төмөнкү эскертүүсү кандай гана таасирдүү:

“Жүрөгүндө Куран аяты болбогон киши талкаланган үй сыяктуу.” (Тирмизий, Фадаилуль-Куран, 18, Даримий, Фадаилуль-Куран, 1)

Арштын алдындагы көлөдө болуу үчүн

Куттуу хадисте төмөнкүчө айтылат:

“Балдарыңарды үч нерсе менен тарбиялап өстүргүлө:

– Пайгамбар сүйүүсү, Ахли-Байт сүйүүсү жана Куран окуу менен...

Анткени, Куранды үйрөнүп, аны башкаларга үйрөтүү жана бул жолдо кызмат кылгандар эч бир көлөкө болбогон кыямат күнүндө пайгамбар-

лар жана олуялар менен бирге Ариштын көлөкөсүндө болушат.” (Мунавий, Файзуль-Кадир, I, 226)

Эң жаман кайдыгерлик

Адамдын руханий жашоосуна доо кетирген катачылыктардын арасында Куранга болгон кайдыгерликтен өткөн жагымсыз нерсе жок. Азирети Пайгамбарыбыз (саллаллаху алейхи ва саллам) үммөтүнүн күнөөлөрү көрсөтүлгөндө эң чоң күнөө катары “үйрөнгөн Куранын унутуп калгандарды көргөн. Ушуга байланыштуу өзүбүздү да бала-чакабызды да биз үйрөнүп амал кылууга аракет кылып жаткан Курани Каримдин сүйүүсү жана адеп-ахлагы менен кооздошубуз керек.

Курандын таалим-тарбиясы үчүн элибиз жарым сындырым нанын болсо да өз үлүшүн бөлүп миң түрлүү машакаттар менен түптөгөн Куран курстарына бала-чакаларыбызды жөнөтөлү. Алардын окуучунун жоктугу жана кокайдыгерликтин себебинен жабылып калып жүрөк кейиткен убалына калбайлы. Алла Тааланын тартуулаган Курани Карим нээматынын кадырын баалабай, келечек жөнүндө кооптонуу менен жөнөкөй, убактылуу жана болор-болбос кызыкчылыктардын изине түшүн үмүтүн бул дүйнөнүн убактылуу дипломдоруна байлап койуу аркылуу Курандын берекесинен кур калып калгандардан болбойлу.

Акырында бул убактылуу кыжаалаттыктардын бош эле нерсе экендиги байкалат. Бирок, анда баары түгөнүп жок болот жана ордун толтуруу мүмкүнчүлүктөрүн колдон чыгарган болот.

Ошондуктан, балдарыбызга бактылуулукту буйура турган бир гана Алла Таала экендигин эч качан эсибизден чыгарбайлы. Утурумдук келечектин ой-санаасы менен түбөлүктүү келечегибизди зыянга учуратып албайлы. Ошол эле намаздын ар бир ирекетинде окуганда: **“Сага гана сыйынабыз жана сенден гана жардам сурайбыз”** (Фатиха сүрөсү, 5-аят) деген аятынын маани-маңызына ылайык өмүр сүрүүгө аракет кылалы.

Өзүбүздү суракка тарталы...

— Мен Куранды жакшы көрөм деп айтуу жетишсиз. Курандын адеп-ахлагы бизге канчалык деңгээлде жугумдуу болууда? Курандын өкүмдөрү менен амал кылып жатабызбы? Балдарыбыздын канчасын Куран курстарына жөнөтүп, аларга канчалык деңгээлде Курандын маданиятын жана адеп-ахлагын жеткире алуудабыз? Кыямат күнү Курандын бизге шапаатчы же болбосо кайдыгерлигибиз себебинен дооматчы боло тургандыгы жөнүндө канчалык деңгээлде ой-жүгүртүүдөбүз? Мына ушул өңдүү суроолорду өзүбүздөн бат бат сурап турушубуз керек...

Куран менен эриш-аркак болгон кандай бактылуу адам!..

Куттуу хадистердин биринде төмөнкүчө баяндалат:

“Куран окугула! Анткени, Куран кыямат күнү окугандарга шапаатчы болуп келет” (Муслим, Мусафирун, 252, 253; Ахмад, V, 249, 251)

“Курани Каримди окуп аны менен кылса кыямат күнү ата-энесине таажы кийгизилет. Ал таажынын нуру күн дүйнөдөгү бир үйгө койулган кезде анын бере нурунан да жакшыраак. Андай болсо, Кураны Карим менен жеке өзү амал кылгандын нуру кандай болот элестетип көргүлөчү?” (Абу Давуд, Витр, 14/1453)

“Алла Таала түнкүсүн эки иректе намаз окуган (жана Куран окуган) пендени укканчалык эч нерсени укпайт. Алланын ырайымы намазда болгон сайын пенденин башына жаап турат. Пенделер Куран менен эриш-аркак болгончолук эч качан Аллага жакындай албайт.” (Тирмизий, Фадаилуль-Куран, 17/2911)

Куран менен эриш-аркак болуунун сыйлыгы

Курани Карим менен эриш-аркак болгон чыныгы каарылар (Куранды жатка билген) дүйнө

жана акыретте көптөгөн теңирдик сыйлыктарга ээ болушат. Атап айтсак, Алланын олуя кулдарынан **Махмуд Сами Рамазаноглу** (куддиса сиррух) Аданада ушул сыпатта кайтыш болгон бир хафыздын (Куранды жатка билген) 30 жылдан кийин жол салуу зарылчылыгынан улам башка жерге которуу үчүн кабыры ачылат, бирок ал маркумдун сөөгүнүн такыр бузулбагандыгын болгондо да кепини дагы таптаза бойдон тургандыгын жеке өзү күбө болгон адам катары айтып берген.

Бир хадисте төмөнкүчө буйрулат:

“Хамил-и Куран (Курандын өкүмү менен жашаган, анын адеп-ахлагындай болуп хикматы (даанышмандыгы) толук амал кылып жашаган бир хафыз киши) өлгөндө Алла Таала анын денесин жебеши үчүн жерге буйрук берет. Жер болсо мындай дейт:

«Оо Раббим! Сенин сөзүң көкүрөгүндө болгон кезде мен анын денесин кантип жей аламын?..»”
(Deylemî, I, 284/1112; Ali el Müttakî, I, 555/2488)

Жүрөктөрүбүз таза болсо...

Азирети Усман (Алла ага ыраазы болсун) төмөнкүчө буйурат:

“Эгер жүрөктөрүбүз таптаза болгондо (тагыраагы напсилик тарбия аркылуу аруулан-

сак), Жаратуучубуздун сөзүнө тойбойт элек. Мен Мухафка (Куранга) карабай калган бир күнүмдүн өтүп кетишин өтө жагымсыз деп эсептейм”

Куранга кызмат

Сүйүктүү Пайгамбарыбызга түшүрүлгөн жана Ал ага толук бойдон амал кылып жашап таф-сир (чечмелөө) кылынган Курани Каримге кызмат кылуу, пайгамбарлык адеп-ахакка ээ болуунун эң таасын белгилеринен болуп саналат. Ушуга байланыштуу хадисте:

“Силердин араңардан эч жакшыңар, Куранды үйрөнүп аны башкаларга үйрөткөндөр” (Бухарий, Фадаилуль-Куран, 21) деп айткан Алланын Элчиси (саллаллаху алейхи ва саллам) үммөтүнө кандай болгон учурда да Куран менен алек болуу жаатында эң сонун үлгү болгон. Ушул себептүү Курани Каримди окуу ар бир момун мусулмандын эң негизги милдети жана жоопкерчилиги болуп саналат. Башкача айтканда Курани Каримге болгон сүйүү жана кызмат момун болуунун бирден бир белгиси.

Кантип окуу керек?..

Курани Каримге кызмат кылгандардын эң оболу жүрөктөрү теңирдик сүйүү менен толуп туруусу керек. Себеби дал ошол теңирдик сүйүүгө

толгон жүрөктөрдөн кандайдыр бир таасир берүүчү чагылышуу пайда болуп айлана-чөйрөсүндөгүлөрдү да терең ой-жүгүртүүгө түрткү берет. Ошол себептен,

– Куран окуу үчүн кайсы үн жана кыраат жакшыраак? - деп сурагандарга **Сүйүктүү Пайгамбарыбыз** (саллаллаху алейхи ва саллам):

– *Куран окулуп жатканын укканыңда Алладан коркконун сезген кишинин үнү жана кырааты*” деген жоопту берген (Даримий, Фадаилуль-Куран, 34).

тескерисинче, тилден жүрөккө түшпөгөн кырааттын адамды Курандын чексиз тафаккур (ой-жүгүртүү) мейкиндигине жана терең сүйүүсүнө алып барбай тургандыгы айдан ачык.

Куранга болгон адептүүлүк

Жаратуучубуздун сөзүнө болгон адептүүлүк жана сый-урмат жаатында өтө так жана кылдат мамиле кылуубуз керек. Маселен, даарат жок болсо Куран окубоо жана окутпоо зарыл. Себеби, ыйык аяттарда ачык жана анык түрдө төмөнкүчө буйрулат:

“Аны (Куранды) тазалар (даараты барлар) гана кармайт.” (Вакиа сүрөсү, 79-аят)

Бул аятта кичи даарат, чоң даарат жана аялдардын белгилүү абалдары (тагыраагы этек кир жана төрөттөн кийинки абалдар) жөнүндө сөз болгон.

Төрт мазхаб тең Куранга дааратсыз кол тийгизүүнү арам экендиги жөнүндө бирдей көз карашта болушкан. Ансыз деле Азирети Пайгамбардан баштап 1400 жылдан бери бул өкүм ушундайча аткарылып келген (тагыраак айтканда үммөттүн ижмасы, бирдиктүү пикири).

Имам Малик мындай дейт:

“Даараты болбогон киши Куранды тышын каптагычы менен же болбосо жаздыктын үстүндө болсо дагы көтөрүп жүрө албайт, бул макрух... Бул Куранга сый-урмат жана таазим көрсөтүүнүн себебинен улам.” (Муватта, Куран, 1)

Курани Каримге болгон сый-урмат – такыбалыктан болот

Курани Каримди белден ылдый кармабоо, ага карап бут сунбоо, үстүнө башка китеп же буюм койбоо, Курани Карим менен ажатканага кирбөө сыяктуу ар тараптуу сый-урматты ибадат катары орундатуу керек. Ушундай кылдат маселелерди жаңы муундарга өткөрүп беришибиз керек. Себеби, Курани Карим эң маанилүү **“Исламдын шиарларынан”**, тактап айтканда Исламдын

көрүнүктүү белгилеринин башында турат. Ыйык аятта болсо:

“... Ал эми ким Аллахтын белгилерин улуктаса, албетте, ал жүрөктүн такыбалыгынан” деп айткан (Хаж сүрөсү, 32-аят).

Курандын тилин үйрөнүү

Биз жашоодо үйрөнүүгө мажбур болгон кандайдыр бир тил болсо ал албетте Курани Каримдин тили. Анткени, Курандын тилин үйрөнүү, тактап айтканда анын маанилерин аңдап билүү, өкүмдөрүн жана адеп-ахлагын үйрөнүү, ошол эле учурда биздин инсандык ар-намысыбыздын, сылык-сыпайыгерчилигибиздин да бир белгиси болуп саналат.

Түбөлүктүү келечекти табуу

Бир адамга жасала турчу эң чоң кызмат анын түбөлүктүү келечегин табуусуна көмөктөшүү болуп саналат. Мунун жол-жобо, ыкмасы болсо аны Алланын ыраазы боло турган ибадат жошоосуна багыттайбилүү. Бул жашоо болсо Курандын көрөтмөсүнө жана чен-өлчөмдөрүнө ылайык багыт алуу жана адеп ахлакка ээ болуудан турат.

Кутулууга себепкер

Чындык жана акыйкаттын атынан ар бир фатрат (эки пайгамбардын ортосундагы пайгамбарсыз өткөн мезгил) доорунан кутулуунун эң маанилүү себепкери, Куранга болгон кызматтарындагы көрсөткөн аракеттери болгон. Бул учурда бүтүндөй үмөттүн кайрадан жандануу жана түпкү өзөгүнө кайтууну камсыздай ала турган негизги кызмат Курани Каримге болгон кызыгуу жана көңүл бурууга талапты күчөтүү болуп саналат. Тарыхый мисал катары төмөнкү акыйкатты эскерели, материалдык жана тышкы көркөмдүүлүктүн негизги себеби, руханият ааламындагы сыр жана хикматтарга (даанышмандыкка) баш ийүү. Осмон империясынын эч бир Ислам мамлекетине буйурбаган алты жүз жылдык өкүм сүрүүсү негизинен руханиятка берген маанисинен көз каранды. Осмон Газинин белгилүү бир риваяттарга караганда бир үйгө конок болуп калган. Ошол үйдүн бөлмөсүндө Курани Карим болгондуктан түнкүсүн бутун сунуп жатпоосу, Явуз Султан Селим Хандын ыйык аманаттарды бийик таазим көрсөтүп Стамбулга алып келип, кырк хафыз (Куранды жатка билген адам) дайындап алардын башында кылымдар бою улана турган абалда үзгүлтүксүз түрдө Курани Каримди окутуусу, Омон дөөлөтүнүн укмуштуудай зоболосунун бийиктикке жетүүсү негизги себептерден.

Куран ээси болуу

Пайгамбардын үммөттү катары баарыбыз Пайгамбарыбыздын (саллаллааху алейхи ва саллам) нурдуу изинин артынан ээрчийбилүү жана Анын адеп-ахлагындай адеп-ахлакка ээ болуу үчүн **“Куран ээси болууга”** аргасыз болуп турабыз. Себеби, **Азирети Айша** энебиздин айтканы боюнча *“Анын адеп-ахлагы Куран.”*

Ички дүйнөбүздү Алланын Элчисинин (саллаллааху алейхи ва саллам) жан дүйнөсүндөгү сезимдер менен кооздой билүү үчүн Курани Каримдин руханий таалим-тарбиясына муктажбыз.

Алла Таала жүрөктөрүбүздү Курани Каримдин илим, хикмат (даанышмандык), нур жана кубанычтары менен шөкттөп бизди жандуу Куранга айландырып Исламды толук жашоосуна киргизген пайгамбарды жан дили менен жакшы көргөндөрдөн кылсын! Мекенибизди, элибизди Курансыздык, ыймансыздык жана адепсиздиктен сактасын! Ушул убактылуу өмүрдө Курани Каримдин чыныгы бийиктигине бекем байланып бактылуу жашоону жана Куранды карманып жашаган муундардын улануусуна түрткү боло турчу кызмат кылууну баарыбызга насип кылсын...

МАЗМУНУ

БАШ СӨЗ.....	5
---------------------	----------

Ааламдарга жөнөтүлгөн мээрим пайгамбары

Азирети Мухаммед (саллаллааху алейхи ва саллам)....	11
--	-----------

Ал болбогондо, биз болбойт элек.....	12
--------------------------------------	----

Чыныгы майрам... ..	13
---------------------	----

Ага моюн сунуу, Жаратканга моюн сунуу....	13
---	----

Жашоо Курандын чечмелениши	14
----------------------------------	----

Адамзат тарыхынын ардак тактасы	14
---------------------------------------	----

Пазилет дайрасы.....	15
----------------------	----

Сонун адеп-ахлактын туу чокусу	16
--------------------------------------	----

Биз ага ыраазыбыз.....	16
------------------------	----

Тобокел кылган жана моюн сунган.....	17
--------------------------------------	----

Ар дайым ишенимдүү жана өтө мээримдүү..	18
---	----

Эч качан сөзүнөн кайтпады	18
---------------------------------	----

Каапырлар да ага ишенишкен.....	19
---------------------------------	----

Аманатка бекем эле.....	19
-------------------------	----

Кошунаңардын акысынан корккула!	20
---------------------------------------	----

Күчтүү баатыр	21
---------------------	----

Кечиримдүү жана ырайым Пайгамбары.....	21
--	----

Мээримдүүлүк менен соккон жүрөк	22
---------------------------------------	----

Анын тилинен дуба түшпөйт эле	23
Теңдешсиз жөнөкөйлүгү	23
Эң сулуу жүз.....	24
Нурдуу жүзүн көрүшкөндө	25
Мээрим пайгамбары	25
Жакырчылыктан коркпогон жоомарт	26
Ухуд тоосундай алтыным болгондо.....	26
Эч нерсе бере албасаң.....	27
Дүйнөнү эч качан мактаган эмес	28
Чыныгы жашоо – бул акырет жашоосу	28
Убактысын үчкө бөлгөн	29
Бактылуу үйү	30
Эң жакшыңар.....	30
Терезелер сынбасын!..	31
Теңдешсиз ырайымдуулуктун булагы	31
Теңдешсиз үлгүлүү инсан	32
Сейрек кездешүүчү жыпар жытуу гүл сыяктуу...	33
Ал бардык катмардагы адамдар үчүн үлгү ..	34
Өзүңдү Анын күзгүсүнөн карап көрчү!	35
Анын мугалими Алла Таала.....	39
Кайсы педагог бере алат?	39
Аны жүрөгүнө бекем сактанды тозок оту күйгүзбөйт.....	40
Кимде-ким сүннөтүмдү тирилтсе.....	41
Аркандын чачылалары...	42
Ага мойун сунуу шарт!.....	42

Аны толук кандуу таанып билүү мүмкүн эмес!	43
Жөнөтүлгөн Жөнөтүүчүнүн кадырынчалык болот	44
Сахабалардын Мужизасы.....	45
Адамзаттын сыймыгы.....	45
Чыныгы көсөмдүк	46
Абийирлердин моюнга алуусу	47
Киши сүйгөнү менен бирге болот	48
Сүйүү – жүрөк менен берилүүнү талап кылат.....	49
Андан ажырап калбоо үчүн.....	49
Бардыгын Ага ыңгайлаштырып жашоо.....	50
Бүткүл ой-санаасы, үммөтү.....	50
Ал бизге жакын же биз Ага жакынбызбы? ...	51
Канчалык деңгээлде окшоштуктарыбыз бар?.....	51
Аны менен канчалык деңгээлде биргебиз	52
Кудайдын буйругу – салават айтуу	53
Ага муктажбыз.... ..	54
Бир гана аргабыз	54
Түбөлүктүү мужиза: КУРАНИ КАРИМ	59
Ырайымдуулуктун жарчысы	59
Теңирдик буйрук.....	60
Ар бир тамгасы өзгөчө мужиза	60
Сырларга жана хикматка толгон казына	61

Куран менен амал кылуунун бактылууулугу	61
Ар бир аят тафаккурга (терең ой-жүгүртүү) чакырат	62
Эң берекелүү топурак	63
Эки маанилүү аманат	63
Баардыгы Куранда бар	64
Курандан пайдалануу жүрөктүн ыкластуулуктуулугунун тереңдик чен- өлчөмүнө байланыштуу	65
Суктандырган инсандар	65
Курани Карим Пайгамбарлардын жүрүм- турум жана сапаттары	66
Ар бир акыйкат Куранда сырдуулукка ээ	67
Куран адептүүлүккө үндөйт	67
Такыбалык деңгээлибиздин көрсөткүчү	68
Жүрөктөрдүн дарысы	68
Илимдин түбү	69
Түбөлүктүү мужиза	71
Түшүнүктүүлүк жана кызыл тилдүүлүктө мужиза	71
Кайыптан кабар берген	72
Илимий ачылыштарга жол көрсөтүүдө	72
Теңирдик күзгүдөн өзүңдү тааны	74
Алла Таала менен сүйлөшкүңүз келсе	75
Руханий сый дастаркону	76
Жакырлыгы болбогон байлык	76

Алланын Элчисинин Куран менен	
эриш-аркактыгы	77
Көздүн акысын берүү	77
Пайгамбарыбыз жана Сахабаларынын	
эң көп алек болгон иши	78
Сахабалардын курманчылыктары	78
Жандуу Куран болуу үчүн болгон аракети ...	79
Курани Карим сезимтал жүрөктөр	
менен сүйлөшөт.....	79
Куран өтө кадырлуу китеп,	
Ал кадыр-барк тартуулайт	81
Ар дайым жана ар жерде	
акыйкаттын жарчысы	82
Куран ыкластуулук менен окулат	84
Куранга ылайык жан дүйнө ченеми	84
Теңирдик сырларга кантип жетсе болот?	85
Курандын сөз байлыгы.....	86
Чексиз сөз дайрасы	87
Насаат китеби	88
Пайгамбарыбыз жакшы көргөн адам.....	89
Куран ээлерини сапаты.....	90
Курандын коруучусу Алла Таала	90
Куран бизге шапаатчы болобу	
же дооматчы болобу?!	91
Талкаланган үйлөр... ..	92
Арштын алдындагы көлөдө болуу үчүн	92
Эң жаман кайдыгерлик.....	93
Өзүбүздү суракка тарталы.....	94

Куран менен эриш-аркак болгон кандай бактылуу адам!.....	95
Куран менен эриш-аркак болуунун сыйлыгы.....	95
Жүрөктөрүбүз таза болсо.....	96
Куранга кызмат	97
Кантип окуу керек?.....	97
Куранга болгон адептүүлүк	98
Курани Каримге болгон сый-урмат – такыбалыктан болот.....	99
Курандын тилин үйрөнүү.....	100
Түбөлүктүү келечекти табуу	100
Кутулууга себепкер.....	101
Куран ээси болуу	102

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.